

Ikona Spasiteľa na ikonostase gr.-kat. chrámu sv. Klementa v Prahe

Liturgika — poznaj svoj obrad

Služba slova — 4

Po evanjeliu a kázni nasleduje ekténia — prosba, v ktorej sa „Hospodi pomiluj — Pane, zmiluj sa“ spieva trikrát. Do nej sa vkladajú prosby na rôzne úmysly, podľa toho, aká je Služba Božia: za zdravie, za chorého, poďakovanie za dobrodenia, za odpustenie hriechov, na každý dobrý úmysel. Na konci prosieb kňaz číta tieto slová modlitby: „Pane, Bože náš, prijmi túto vrúcnu prosbu od nás, svojich služobníkov, a podľa svojho prevelkého milosrdenstva zmiluj sa nad nami. Zošli svoje bohaté dary nám i všetkému svojmu ľudu, ktorý od teba očakáva hojné milosti.“ Teda tu kňaz sa obracia k Božiemu milosrdenstvu.

Keď je Služba Božia za zomrelých, vkladá sa tu ekténia-prosba za

(Pokračovanie na 5. str.)

ABY I V NÁS MAL BOH ZALÚBENIE

Sviatok Zjavenia Pána vedie nás k zamysleniu nad udalosťou, ktorá sa stala vo vodách Jordána — pokrstenie Syna Božieho, zostúpenie Svätého Ducha v podobe holubice a svedectvo Boha Otca o Božom Synovi: „Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo“ (Mt 3, 17). To je svedectvo Otca nebeského o svojom milovanom Synovi, ktorého poslal na svet s úlohou — prijať na seba podobu človeka a vykúpiť ľudstvo bolesťou smrťou na kríži. Svätý Duch tajomným zjavením v podobe holubice svedčí, čo hovorí nebeský Otec o svojom Synovi.

Táto udalosť nám pripomína veľkú Božiu milosť, ktorej sa dostalo každému kresťanovi. Ak sme i my boli pokrstení, stali sme sa Božimi dieťkami, ako o tom píše sv. evanjelista Ján: „Tým však, čo ho prijali, dal schopnosť stať sa dieťkami Božimi, tým totiž, čo veria v jeho meno“ (1, 12). V tejto chvíli nás Boh prijal za svoje deti, ktorým chce venovať všetku svoju lásku v tomto živote i živote večnom.

A tak teda môžeme povedať, že krst pre nás neznamena len obrad, parádu, zápis do matricy, ale predovšetkým oslobodenie od dedičnej viny. Je sviatosťou, ktorá dáva duši posväcujúcu milosť, účasť na Božom živote a nárok na večnú blaženosť. Toto pekne symbolizuje biele rúcho i horiaca svieca.

Kto je pokrstený, patrí Bohu navždy. Nie je možné odkrstiť sa. Pokrstený človek nesie na sebe znamenie krstu, buď ako znamenie spásy, alebo ako znamenie zrady.

Táto hodnosť Božieho dieťaťa, ktorej sa nám dostáva vo sv. krste, má hlboké a tajomné dôsledky. V pokrstenom človeku začne prebývať Duch Svätý ako vo svojom chráme. „Či neviete, že ste Boží chrám a že Boží Duch prebýva vo vás“ (1 Kor 3, 16), volá sv. apoštol Pavol. Toto zdôrazňuje modlitba pri sv. krste: „Ktorí ste v Kristu pokrstení, v Krista ste sa obliekli“. A to nás nabáda žiť takým životom, aby aj o nás naozaj platilo svedectvo Otca nebeského: že sme jeho milovanými synmi a dcérami, v ktorých sa mu zaľúbilo.

Čs. televízia svojho času uvádzala program Bakalári s témou: „Sme len raz na svete“. Po skončení ako obvykle bol záverečný rozhovor s tými, ktorí poslali námietku pre túto reláciu.

(Pokračovanie na 5. str.)

DO ROKA MIEROVÝCH NÁDEJÍ

Rok, do ktorého vstupujeme, je rokom oprávnených očakávaní, ale aj obáv. Asi s podobnými pocitmi sme začínali rok minulý, keď sa kabonili mračná na mierovom nebi Európy a sveta. Ale mali sme nádej a verili sme, že zvíťazí zdravý ľudský rozum a rok nám prinesie zmiernenie medzinárodného napätia.

Ostalo však len pri nádeji. Lebo sa neustále pokračovalo v horúčkovitom zbrojení, lebo sa neustále vrhali miliardy na výrobu ničivých zbraní. Muničné sklady sa ustavične naplňali novými a novými zbraňami.

A zatiaľ v tom istom čase takmer tretina ľudstva sveta hladovala a hladuje. Sú deti, ktoré nepoznajú chuť iného, iba materinského mlieka, sú ľudia, ktorým musí stačiť na deň za hrst ryže. Státisíce nemajú prácu, státisíce márne postávajú pri bránach fabrik a hľadajú zamestnanie. Státisíce detí spáva v špinavých brlohoch, liha si na kusy handier s hladnými bruškami, lebo niet čo jesť.

Taký je ten jeden svet. Ale je aj iný: svet prepychu, márnenia, svet nadmerného luxusu, svet zlata a drahokamov, kde má väčšiu cenu pes ako pracujúci človek. Svet barnumskej reklamy, svet tzv. neobmedzených možností, prostitúcie a pornografie, ktorá hľadá srdcia mládeže a ničí morálku rodín.

A práve v takomto svete žijú tí, čo sa neštítia hazardovať s osudom ľudstva, tí, ktorí kalkulujú s možnosťou novej vojny — o ktorej si vo svojej obmedzenosti myslia, — že by ju prežili, že by na nej zbohatli, že by z nej ťažili. Zbrojárske koncerny a monopoly, ktoré bažia po nenásytných ziskoch, si mädlia ruky pri pomyslení na to, čo by zarobili, keby sa, nedajbože, pohla vojnová mašinéria.

Ale keď sú aj plní takýchto neľudských nádejí, a snia o svojich ziskoch, ľudstvo nedovoľí pristúpiť na takýto hazard, ktorý by znamenal koniec všetkého. Svet by sa premenil na atómovú púšť, ustal by spev vtáčikov, tráva a stromy by sa premenili na popol a človek — ak by nejaký predsa len zostal, zúfalý a šialený pozeral by sa na to všetko, čo sa stalo.

Nestane sa a nemôže sa stať, lebo sú tu milióny mierumilovných ľudí, ktorí zahatajú cestu takýmto zločinným plánom. Medzi týmito sú i veriaci, ktorí na mnohých miestach dali a dávajú najavo, že sú stúpenkami Božieho pokoja a úhlavnými nepriateľmi vojny. Mohutne zaznel hlas veriacich na vlašajšom Svetovom všenáboženskom zhromaždení v Moskve. Pripomeňme si v tento čas, keď vstupujeme do nového roku a veríme, že mier sa stane skutkom, že práve v tomto roku sa k nemu priblížime, slová výzvu náboženských predstaviteľov veriacim všetkých náboženstiev:

„Drahi bratia a sestry, obraciame sa na vás v rozhodujúcej hodine dejín. Nahromadené ničivé sily sú zlovestné. Katastrofa nukleárnej vojny, ktorá môže zničiť ľudstvo a samotný život, vyostáva pred nami desivejšie ako kedykoľvek predtým.

Obraciame sa k vám, bratom a sestrám, príslušníkom všetkých náboženstiev na celom svete, lebo spoločne tvoríme väčšinu obyvateľstva sveta. Ak prijmeme našu mravnú zodpovednosť a budeme pracovať spoločne, môžeme zmeniť beh dejín tým, že budeme apelovať na svedomie ľudstva a na rozhodujúcich predstaviteľov národov v duchu spoločnej lásky k ľudstvu.

Patríme k rozličným náboženstvám. Pokorne vyznávame, že nie vždy sme sa usilovali o mier. Viedli sme spory o svoje presvedčenie a dokonca i vojny v mene náboženstva. Dnes sme sa zhromaždili zočivoči nukleárnej katastrofe, ktorá hrozí rovnako všetkým ľuďom. Neprišli sme sem hovoriť o našich rozdieloch, ale sme tu preto, lebo cítime spoločné nebezpečenstvo, ktoré hrozí celému ľudstvu a životu. Napriek rozdielom v jednotlivých vyznaniach môžeme spoločne vyhlásiť, čo je pre nás najcennejšie: život je posvätný dar, o ktorý sa musíme starať. Mier je neodmysliteľnou kvalitou života. Vojna je proti životu. Láska, spolicenie a starostlivosť o všetkých prináša mier a robí život plnohodnotným. Človek sa má držať pravdy a žiť podľa nej. Lož je zlo a máme sa mu vyhýbať. Nenávisť, agresia a chamtivosť vedú k vojnám a ničia život.

Vyzývame bratov a sestry rozličných náboženstiev, aby nerobili a nehovorili nič, čo uráža druhých. Mierové spolužite a dialóg sú potrebné medzi náboženstvami a medzi národmi. Vyzývame vás, veriaci bratia a sestry z celého sveta, aby ste — ak ste ešte tak neurobili — začali hovoriť, konať a modliť sa, vrúcne s nádejou a dôverou. Kiež sa naša modlitba rozklenie nad zemou ako baldachýn, aby ju chránila pred hroziacou záhubou jadrovej katastrofy. Ten, ktorý je Prameňom a Základom bytia a celého života, iste vypočuje naše modlitby!”

S týmito slovami plameňnej výzvy Svetovej všenáboženskej konferencie, ktorá sa konala plani v Moskve, vstupujeme do nového roku. Robíme tak v nádeji, že sa naplní volanie miliónov ľudí celého sveta — medzi nimi i veriacich — po svetovom mieri. Veríme, že sily mieru, reprezentované najmä socialistickými krajinami, na čele so Zväzom sovietskych socialistických republík, presadia horúce túžby celého ľudstva a naša planéta sa stane planétou mieru.

Vstupujeme aj do ďalšieho roka našej päťročnice, ktorá stavia pred nás náročné, ale splniteľné úlohy. Všetci sme povolaní, podieľať sa na ich realizovaní, každý na svojom pracovisku, a to svedomitou, statočnou, dobrou prácou hneď od prvých dní nového roka.

Ako kresťania začíname ho v Božom mene, s prosbou, aby Všemohúci požehnával všetky naše podujatia. Prosme ho, aby nám pomáhal pri výchove našich detí, z ktorých chceme vychovať čnostných a statočných ľudí. Prosme ho za naše rodiny, aby v nich vládol duch lásky, porozumenia a bratskej zhody. Prosme o požehnanie pre našich starčekov a starenky, aby prežívali svoj vysoký vek obklopení láskou svojich synov a dcér. Prosme ho, aby sme prežili celý rok v požehnanom pokoji, mieri. (om)

Celodiecážna konferencia gréckokatolíckeho kňazstva za zachovanie mieru a posvätného daru života

Pod predsedníctvom Mons. Jána Hirku, ordinára, apošt. administrátora Prešovskej diecézy, bola dňa 30. novembra 1982 v Prešove celodiecážna konferencia gréckokatolíckeho kňazstva. Konferenciu kňazstva otvoril a viedol o. ordinár Mons. Ján Hirka. Na konferencii privítal zástupcov štátnych orgánov a to váženého pána generálneho riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné Ministerstva kultúry SSR dr. Karola Homolu, referenta MK SSR Sekretariátu pre veci cirkevné dr. Jurkovského, tajomníka pre veci cirkevné KNV Košice Michala Sičáka, podpredsedu ONV v Prešove p. Ing. Františka Dolného a okr. cirk. tajomníka p. Ferdinanda Ďavovského.

V svojom otváracom prejave o. ordinár okrem iného povedal:

Bratia! Je Vám iste známe, že celý katolícky i nekatolícky svet si v tomto roku pripomína 20. výročie II. vatikánskeho koncilu, ktorý otvoril 11. okt. 1962 blahej pamäti pápež dobroty Ján XXIII. Tento pápež patrónoval iba I. sesii koncilu. Zomrel 3. júna 1963.

Pápež Pavol VI. pokračoval húževnate v práci a viedol koncil. Všetkých plenárnych posedení na 4 sesiách bolo 168 a sú obsiahnuté v 16 koncilových dokumentoch. Koncil ukončil Pavol VI. 8. decembra 1965.

Na koncile sa zišlo okolo 2600 koncilných Otcov. I keď naša cirkev, ako jedna z mnohých cirkví sveta, na koncile svojho zástupcu nemala, ale je spravodlivé konštatovať, že naši kňazi i veriaci si myšlienky II. vatikánskeho koncilu osvojili viacej, ako sa dalo očakávať. Tu treba vysloviť uznanie.

Hovoriť dnes o II. vatikánskom koncile to súčasne znamená s osobitným dôrazom upozorniť na jednu črtu, ktorá vošla do povedomia všetkých s výrazom *aggiornamento*, zosúčasnenie, to znamená, obrátenie zraku veriacich na problémy súčasnosti.

Chceme svoju pozornosť upútať na tú otázku, ktorá predstavuje pre súčasného človeka prameň najväčšej úzkosti. Existencia jedinca, celého ľudstva, ba i posvätný dar života je ohrozený, ako to výstižne a burcujúco v stručnej formulácii vyjadrila nedávno Svetová všenáboženská konferencia v Moskve, ktorá sa uskutočnila v dňoch od 10. do 14. mája 1982 a ktorá našla svoj ohlas na stretnutí predstaviteľov a duchovných cirkví a náboženských spoločností v Bratislave dňa 16. júna 1982. Táto vyznela na podporu výsledkov Svetovej náboženskej konferencie proti jadrovej katastrofe. A v tomto zmysle stretli sme sa aj my dnes.

V nasledujúcich referátoch preberieme tento závažný problém ohrozenia mieru a za zachovanie posvätného daru života pred jadrovou katastrofou.

Bratia! Má to zmysel hovoriť o tom v rôznych obmenách? Áno, má to nesmierny zmysel. Existuje jedno príslovie, ktoré sme sa kedysi učili na hodinách latinčiny: *Gutta cavat lapidem non vi, sed saepe cadendo*. — Kvapka vody rozpolcuje kameň nie silou, ale stálym padaním-kvapkaním. Áno, naša cirkev je malá, aby mohla zabrániť katastrofe, nemáme toľko sil, ale na tom nezáleží. I kvapka vody je slabá proti tvrdej skale a predsa stálym padaním rozruší i kameň. A o toto nám ide aj dnes.

Bratia, predĺžme si ešte túto líniu v smere našej viery a porovnajme. Atómovú bombu by sme mohli zrovnáť s ťažkým hriechom. V ťažkom smrteľnom hriechu je ničivá sila, ako v bombe, v hriechu je len negácia, zničenie a preto je taký deštruktívny. Kde je smrteľný hriech, tam nezostáva nič, len obyčajné mravné vákuum. Svet musí preč od atómovej bomby a človek preč od hriechu. Prekonávať zlo dobrom, nenávisť láskou, lakomstvo milosrdenstvom, krutosť svätosťou. Pokánie pripomína stále znova v posledných 130 rokoch Matka Božia. Ohrozenie sveta to je problém nesmiernych vin. Nie je možné oslobodiť sa od viny iba pokáním a vynáhradou.

Potom účastníci so záujmom si vypočuli referát o. ThDr. Juraja Bujňáka o súčasnej svetovej situácii, o nadmiernom zbrojení a o mierovej aktivite štátov socialistického spoločenstva na čele so ZSSR, prejavy zástupcov štátnej správy gen. riaditeľa Sekretariátu pre veci cirkevné MK SSR dr.

Karola Homolu a podpredsedu ONV v Prešove p. Ing. Dolného, ďalej referáty ThDr. Jána Semana a ThDr. Štefana Ujhelyiho. Čiastky z týchto referátov budeme uverejňovať v nasledujúcich číslach našich časopisov. V diskusií vystúpili vdp. Andrej Dujčák, okr. dekan svidnický, Ján Sívák, okr. dekan bansko-bystrický a Jozef Žadanský, okresný dekan humenský. Ich diskusné príspevky tiež postupne uverejníme v našich časopisoch.

Na záver celodiecážna konferencia gréckokatolíckeho kňazstva sa uzniesla poslať toto

Vyhlasenie

Československému mierovému výboru v Prahe
Slovenskej mierovej rade v Bratislave
Krajskej mierovej rade v Košiciach
ministromu kultúry SSR

Duchovní Gréckokatolíckej cirkvi v ČSSR zhromaždení v Prešove 30. novembra 1982 na celodiecážnej konferencii sa zaoberali otázkami narastajúceho zbrojenia, vytvárania ohnisk vojnového napätia a hrozbou všetkoničiacej vojny.

Mnohí z nás sú vekom starší a vojnu sme videli, vojnu sme prežívali, na vojnu sa pamätáme. V našom Východoslovenskom kraji vojna prebiehala a ničila životy, domy, vtedy aj tak chudobné, ničila naše chrámy. Videli sme a prežívali sme ukrutnosť vojny, videli sme zničené naše dediny, vyvraždených našich spoluobčanov v Tokajiku, videli sme oheň, plač, hlad, videli sme ešte dlho po vojne umierať deti a starších od min. Kto môže vypočítať a zväziť to utrpenie a slzy, preliate v našom Východoslovenskom kraji v čase vojny a ešte dlho po nej?

Vďaka slávnej sovietskej armáde náš ľud bol oslobodený a dal sa do obnovy zničeného kraja. Vďaka nášmu socialistickému zriadeniu, ktoré bralo ohľad na najubohejší kraj našej republiky, v minulých storočiach len vykorisťovaný, náš ľud obnovil zničené príbytky, postavil nové a krajšie domy, školy, nemocnice, továrne, ba i chrámy, odstránil biedu a hlad, obohatil sa kultúrne a materiálne, vzrástla jeho životná úroveň.

Teraz, keď môžeme spokojne žiť, a zo života sa tešiť, vtedy imperialistické mocnosti horúčkovitým zbrojením pripravujú ešte horšie zničenie, nové nešťastie a slzy.

Sme duchovní a náš kresťanský postoj nás zaväzuje k zodpovednosti nielen za seba a za našich veriacich, ale za ľudí vôbec, — preto odmietame čo aj len myšlienku na vojnu. Naša láska k vlasti nás vedie k tomu, aby sme nedopustili zničenie toho všetkého, čo máme, a štátoobčiansky postoj nás vedie k trvalej podpore budovateľského úsilia našej spoločnosti.

„Toto vám zvlášť prikazujem, aby ste sa navzájom milovali. Po tom poznajú všetci, že ste moji učenci, keď sa budete navzájom milovať“ (Jn 15, 17; 13, 35), — hovorí Spasiteľ. Preto v tomto duchu odsudzujeme všetko, čo prehlbuje rozpory medzi národmi, čo podrýva spoluprácu medzi národmi. Naopak, vitame všetky počiny, ktoré vedú k uvoľneniu napätia a k dorozumeniu a tým k mierovému vyriešeniu všetkých sporných otázok, lebo to znamená šťastnú budúcnosť.

Vitame všetky mierové iniciatívy štátov socialistického spoločenstva na čele so Sovietskym zväzom. Podporujeme výsledky Svetovej všenáboženskej konferencie v Moskve Za zachovanie posvätného daru života pred nukleárnou hrozbou z mája roku 1982. Veríme, že mierová budúcnosť je možná pri spolupráci všetkých ľudí dobrej vôle. Podporujeme činnosť Československého mierového výboru v Prahe, Slovenskej mierovej rady v Bratislave, Krajskej mierovej rady Východoslovenského kraja, a vôbec úsilie všetkých mierumilovných ľudí.

Prehľbovaním vedomia o správnom, mier zabezpečujúcom úsilí našej spoločnosti, prispejeme i my, gréckokatolícki duchovní, podľa svojich síl, aby mier zvíťazil nad smrťou. Boh stvoril ľudí nie pre smrť, ale aby žili.

Ako občania a duchovní spolu s veriacimi našej cirkvi Vás ubezpečujeme, že v mierovom úsilí budeme aj naďalej pracovať za mier vo svete, za šťastie nášho ľudu a všetkých národov.

Vašej šľachetnej mierovej práci prajeme plný úspech.

Gréckokatolícki duchovní

Vyjdú zore mieru?

Aj v uplynulom roku sme boli svedkami mnohých mierových iniciatív, ktoré predkladali krajiny svetového socialistického spoločenstva, predovšetkým Zväz sovietskych socialistických republík. Súčasne sme boli svedkami smutnej skutočnosti, že nie vždy ich brali na vedomie tí, ktorí riničia zbraňami, ba niektoré vôbec ignorovali.

Sovietsky zväz znova a znova predkladal svoje návrhy na zmiernenie medzinárodného napätia, znova a znova podával ruku a navrhoval, ako riešiť zložitú medzinárodnú situáciu, ako nastúpiť na cestu znižovania zbrojenia a potom aj úplného odzbrojenia. Vo svojej mierovej iniciatíve šiel dokonca tak ďaleko, že prišiel s návrhom jednostranného odzbrojenia a volal ostatné národy, ktorým leží mier na srdci, aby urobili všetko pre záchranu hodnoty najvzácnejšej, bez ktorej nemožno žiť a pracovať.

K týmto mierovým iniciatívam sa pridávala aj naša zahraničná politika a podporovala ich, rovnako ako aj ostatné socialistické krajiny. Máme tu na mysli II. mimoriadne Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov za odzbrojenie i jesenné Valné zhromaždenie OSN, na ktorých predložil Sovietsky zväz svoje mierové návrhy a povzbudzoval ostatné krajiny pridať sa k týmto iniciatívam.

Keď sme vstúpili do nového roku, ktorý nás zase priblížil k prelomu tisícročia, veríme, že práve tento rok prinesie zmiernenie tohto nezdravého medzinárodného ovzdušia a zore mieru. (of)

Na začiatok roka

Prvé dni a týždne sa už odmotávajú z nového roka, ktorý sme v Božom mene začali. Teraz je ešte pred nami ako prázdna nádobka, čas nevyplnený a na konci tohto roka, ako po všetky ostatné, máme mať túto nádobu naplnenú. Čím ju naplniť? Možno ju naplniť činnosťou alebo nečinnosťou, dobrými, alebo mravne zlými skutkami. Plnením zákona, alebo zameškávaním svojich prozaických povinností. O tom rozhodujeme my sami.

Paleta spôsobu naplnovania tejto nádoby bola a je aj teraz najrozmanitejšia. Menil sa aj v rôznych obdobiach. Bolo obdobie askétov, pustovníkov, keď sa zmysel života vyhľadával ďaleko od spoločnosti, v samote, v rozjímaní a prác okolo svojho skromného obydli. Nemožno pritom nespomenúť meno sv. Antona Veľkého, pustovníka, ktorý ostáva práve pre tento spôsob života natrvalo zapísaný v životopise svätých, ktorý našiel vo svojom prisnom asketickom živote mnohých nasledovníkov.

Teraz neodchádzame do opustených miest, do nehostinných krajov, aby sme tam rozjíjali, ale ostávame tu, medzi ľuďmi, uprostred svojich povinností, lebo čím ďalej, tým je človek na človeka odkázanejší a denný život má naplňovať aktívnou službou. Veď „ľudské pokolenie, zvlášť vďaka rozvojovaniu prostriedkov všestranných stykov medzi národmi, sa pozvoľna uznáva a zriaďuje ako jediné celosvetové spoločenstvo.“ (RaN 33).

Denná modlitba a rozjímanie nám majú dodávať a doplňovať stratenú silu ducha, aby sme sa duchovne neumenšovali, ale naopak, rástli a zdokonaľovali sa. Tak nádobka času tohto roku nám môže slúžiť k radosti a spokojnosti, keď si budeme spýťovať svoje svedomie.

Štefan Várközi

Ešte Kongres národov

Keď začíname nový ročník nášho gréckokatolíckeho časopisu Slovo a Blahovistník, hádam nič sa nehodí lepšie za úvodné slovo tohto nového roku 1983, ako 5. bod Výzvy II. mimoriadneho zasadania Valného zhromaždenia OSN pre odzbrojenie v roku 1982. Táto Výzva k národom a ich vedúcim politikom znie: „Apelujeme na vás, na všetky štáty, zväzy, zoskupenia a bloky štátov, aby ste sa predovšetkým a ešte rozhodnejšie zriekli politiky konfrontácie a nepriateľstva, aby ste rozhodnejšie a účinnejšie nastúpili cestu národnej spolupráce a riešenia sporných otázok len a len mierovými prostriedkami. Obraciame sa na vás, ako na zodpovedných zástupcov ľudstva, aby ste so všetkou rozhodnosťou rokovali tak, aby sa v medzinárodných vzťahoch prejavilo jasné víťazstvo nad zlom, aby ste odvážne a smeľo prijali účinné opatrenia k odstráneniu hrozby jadrových zbraní všetu a k položeniu základov sveta, v ktorom je bez-

pečnosť každého zaistená všetkými, bez použitia zbraní a v ktorom zdroje, patriace celému ľudstvu — tak ľudské, ako i materiálne — sú využívané k zabezpečeniu dôstojného ľudského života pre všetkých ľudí a pre všetky národy.“

Keď tieto slová porovnáme s tým, čo sme v predošliých článkoch minulého roku povedali o Kongrese národov za mier vo Viedni 12.—20. decembra minulého roku, vidíme, že za tridsať rokov, ktoré nás od neho delia, svet nepokročil ani o piat' od nebezpečenstva vojny, naopak, neúmerný vzrast zásob hrozivých zbraní do veľkej miery zvýšil toto nebezpečenstvo.

Ak zrovnáme túto výzvu mimoriadneho zasadania OSN s tými dvoma hlavnými dokumentmi, ktoré vzišli z viedenského kongresu, nájdeme tu viac styčných bodov a obdobných vyhlásení.

Viedenský kongres bol zakončený

1. Posolstvom k vládam piatich veľmocí
2. Výzvou k národom.

Posolstvo k vládam piatich veľmocí predovšetkým vyhlasuje, že sa čím skôr treba zrieknuť násilia ako prostriedku k urovnaniu medzinárodných sporov. Upustíť od používania násilia a prikróčiť k rokovaniu je jediná cesta. Delegáti kongresu, ako predstavitelia významných smerov verejnej mienky, toto vyhlasujú v mene 600 miliónov mužov a žien, ktorí podpísali požiadavku, aby päť veľmocí uzavrelo pakt mieru. Jedine mierová dohoda medzi piatimi veľmocami môže ukončiť medzinárodné napätie a uchrániť svet od najväčšieho nešťastia. Tak to žiadajú národy!

Kongres k tomuto posolstvu vytvoril širokú komisiu, ktorá mala nadviazať styky s dotýčnými vládami a rokovať s nimi v duchu tohto posolstva. Komisia sa potom 16.—17. marca 1953 zišla a podala hlásenie, že odovzdá posolstvo nielen vládam piatich veľmocí, ale aj ďalším a okrem toho vydala apel na verejnú mienku celého sveta, lebo, ako sa hovorí v tomto dokumente „len národy samotné sú v prvom rade zodpovedné za svoj osud. Ak sa chcú vyhnuť kľiatbe mladej generácie, ktorá teraz rastie, ľudia nášho veku musia mať dosť sil zmeniť beh udalosti a postaviť sa na odpor bláznovstvu vojny a zmeniť ho na múdry kurz rokovania, ako to žiada Kongres národov.“

Potom komisia konštatuje, že vďaka Bohu, v každej organizácii sveta sa nájde dosť ľudí, ktorí sú schopní zjednotiť svoje mierové úsilie a prinútiť svoje vlády odpovedať kladne na výzvu Kongresu národov.

Druhý dokument, odhlasovaný Kongresom národov, zhrňujúc veľmi širokú diskusiu ľudí najrôznejších smerov, politických a svetonázorových koncepcií, vyúsťuje v dva hlavné poznatky:

a) že je možné mierové spolužitie národov rozdielnych spoločenských poriadkov,

b) že všetky sporné otázky medzi krajinami môžu byť vyriešené rokováním.

Diskusiu, na základe ktorej sa došlo k tomuto záveru a ktorá rokovala o tom, ako možno zastaviť vojny, ktoré sa súčasne vedú, ďalej ako treba zastaviť a čeliť studenej vojne a napokon ako možno a treba zabezpečiť nezávislosť a zaručiť bezpečnosť všetkých štátov, vypočulo 1924 účastníkov kongresu. Medzi diskutujúcimi sme videli a počuli okrem predsedu Svetovej rady mieru ďalšie významné osobnosti svetovej verejnej mienky ako napríklad člena indickej Strany kongresu dr. Saifudina Kitshelewa, filozofa Paula Sartara, bývalého ríšskeho kancelára dr. Jozefa Wirtha, argentínskeho právniká Johna Williama Cooka, ktorý hovoril menom argentínskeho prezidenta Peróna, sovietskeho novinára a spisovateľa Ilju Erenburga, pani Kláru Fassbinderovú, členku západonemeckej Kresťanskodemokratickej únie, nášho športovca Emila Zátopka, Howarda Fasta, amerického spisovateľa, brazílskeho apoštolského protonotára a vikára Msgr. Hypolita Sostabila a ďalších 220 prejavov. Za výzvu k národom hlasovalo 1626 účastníkov kongresu. Jednota a zhoda stúpcov rôznych názorov, ktorá sa ukázala pri hlasovaní za tieto dokumenty, bola jasným svedectvom, že keď sa ľudia môžu zísť a rokovať spolu, konfrontovať nie svoje zbrane, ale svoje názory, lepšie sa poznajú, porozumejú a nakoniec — aj keď sa nevzdajú svojho svetonázoru a spôsobu života — predsa sa zhodnú na tom, čo ich spája a nechajú stranou to, čo ich rozdeľuje. (Porovnaj: Svoboda, Svetové mierové hnutie, str. 120.)

Významné bolo aj to, že sa na tomto kongrese stretli nielen jednotliví ľudia, ale aj väčšie skupiny ľudí s rozdielnou mienkou; napríklad zástupcovia NDR a NSR.

(Pokračovanie na 10. str.)

zomrelých. V nej sa modlíme za pokoj duší našich zomrelých. „Pokoj” — je dosiahnutie večnej spásy, teda tu sa modlíme za spásu duše zomrelého. V tejto ekténii je modlitba, ktorá patrí k modlitbám z prvokresťanských čias. Táto modlitba je tiež veľmi pekná svojím obsahom, preto by bolo dobre, aby sa ju naši veriaci pomodlili pri svojich večerných modlitbách s úmyslom za svojich zomrelých rodičov, či dobrodincov. Táto modlitba v Službe Božej má nám pripomenúť aj túto našu povinnosť. Uvádzame túto modlitbu:

„Bože duchov i vsjakija ploti, smert popravjy, i dijavola uprazdnivjy, i život miru Tvojemu darovavjy: sam, Hospodi, upokoj dušu usopšaho raba Tvojeho v misťi svitfi, v misťi zlačni, v misťi pokojni, otñuduže otbiže bofižn, pečal i vzdychanije: vsjakoje sohršenieje, sodijanoje im slovom, ili ðilom, ili pomyšlenijem, jako blah i ðelovikofubec Boh prosti: jako ništ ðelovik, iže živ budet, i ne sohršiš: Ty bo jedin kromi hriha, pravda Tvoja pravda vo viki, i slovo Tvoje istina. Jako Ty jesí voskresenje i život i pokoj usopšaho raba Tvojeho Christe Bože naš, i Tebi slavu vozsy-lajem, so beznačafnym Tvoim Otcem, i presvjatym i blahim i životvorjaščym Tvoim Duchom, nyñi i prisno i vo viki vikov. Amiin.

Je to modlitba nádeje na Božie milosrdenstvo a jeho dobrotu. Naučme sa ju modliť najprv sami a tiež naše deti, aby sa ony raz aj za nás obracali k Bohu milosrdnému a dobrotivému.

V prvokresťanských časoch tu nasledovala ekténia-prosba „ohlášených — katechumenov”, to zn. prihlásených ku krstu, avšak ešte nepokrstených. Tu sa Cirkev modlila za nich a oni po tejto ekténii odchádzali z chrámu a v chráme ostávali len pokrstení, zvaní *veriaci*, preto aj druhá časť Služby Božej sa nazývala Službou veriacich. Pretože teraz ohlásených-katechumenov nemáme, táto ekténia sa vynecháva a tu sa začína Služba obety, alebo ako pôvodne sa nazývala — Služba veriacich.

Služba obety — 1

Služba obety — žertvy — je druhou a najdôležitejšou časťou Služby Božej. Tu sa završuje eucharistické prinášanie obety.

Túto časť Služby Božej v jej základe ustanovil sám Ježiš Kristus pri Poslednej večeri.

V našich liturgikonoch táto časť Služby Božej sa nazýva Službou veriacich, pretože v prvokresťanských časoch na tejto časti Služby Božej sa mohli zúčastniť len sami veriaci, to zn. pokrstení. To preto, lebo v prvokresťanských časoch všetci prítomní na Službe Božej pristupovali k sv. prijímaniu, a nepokrstení prijímať nemohli, preto odchádzali.

Cieľom Služby obety, či Služby žertvy je priniesť Bohu eucharistickú, nekrvavú obetu. Tu sa dovŕšuje zázračná premena chleba a vína na sv. Telo a Pánovu Krv. Služba žertvy je teda nekrvavým opakovaním, obnovením a pokračovaním Kristovej žertvy na Golgote. Preto ju aj nazývame Službou žertvy. Tento názov je jasnejší a správnejší, pretože podáva podstatu tejto časti Služby Božej: prinesenia novozákonnej žertvy — obety.

Služba Božia žertvy je nemeniteľná v priebehu celého cirkevného roku.

Prvá časť Služby žertvy nás pripravuje na eucharistické prinášanie žertvy, a to: prenosom obetných darov zo žertveníka na oltár (Veľký vchod), cherubínskou piesňou a symbolom viery.

Veriaci začínajú spievať cherubínsku pieseň a kňaz rozprestiera na oltári iliton a modlí sa tiché modlitby. Iilton — to je štvorhranné plátno, na ktoré potom kňaz položí obetné dary v čaši a na disko-se. Rozprestretím ilitonu navonok sa ukazuje, že sa začína Služba obety. Pritom kňaz sa modlí, aby Boh dal jemu a všetkým veriacim milosť dôstojne priniesť nekrvavú obetu a získať z nej duchovný

Redaktorka sa spýtala jednej účastníčky, čo si myslí o myšlienke relácie. Tá odpovedala: „Sme len raz na svete, máme preto tak žiť a konať, aby sme si životnú reputáciu nepokazili”. Naozaj, pekná odpoveď.

Hans Christian Andersen, dánsky spisovateľ a rozprávkar, na sklonku svojho života, už ako slávny starec, napísal svoj vlastný životopis s príznačným názvom: „Rozprávka môjho života”, ktorý dokončil v roku svojej smrti. V nej píše: „Môj život, to bola naozajstná rozprávka, taká bohatá a lúbezná”.

Kiež by to o sebe mohol povedať každý, keď sa budeme lúčiť s týmto životom, i so všetkým, čo nám tu bolo milé a drahé. Ale hlavne, aby to o nás mohol povedať Otec nebeský, ako vtedy nad Jordánom o svojom Synovi: „Toto je môj milý Syn, v ktorom sa mi zaľúbilo” (Mt 3, 17).

František Dancák

SLOVÁ NAŠEJ MATKY

14. „Nemajú vína!”

(Jn 2, 3)

„Na tretí deň bola svadba v Káne Galilejskej. Bola tam aj Ježišova matka. Na svadbu pozvali aj Ježiša a jeho učeníkov. Keď sa im míňalo víno, povedala matka Ježišovi: Nemajú vína” (Jn 2, 1—3).

So zvláštnou obľubou opisuje sv. evanjelista Ján tento prvý zázrak Ježiša Krista v Káne Galilejskej. Hádam aj preto, že v tejto udalosti je zablysknutie budúcej situácie, ktorú bude mať Mária ako naša orodovníca pred Bohom v oslávenom stave.

Mladomanželia boli príbuzní Márie. Podľa obyčajov na svadbu pozvali všetkých príbuzných. Pozvali teda aj Máriu. Prítomní boli aj Ježiš so svojimi učeníkmi. A kým svadobčania sú zaujati hosťinou, Mária spozorovala, že sa nedostáva vína. Rozhodla sa pomocť týmto mladomanželom. A urobila to tak jemne, že to nezbadal ani sám starosta (Jn 2, 9). Prišla za svojim Synom a povedala: „Nemajú vína” (Jn 2, 3). V týchto krátkych slovách je vyjadrená súcinná pozornosť, materinská vážnosť i ponížená prosba. A na jej prosbu urobil Boží Syn svoj prvý zázrak: premenil predloženú vodu na víno. A bolo to neobyčajne dobré víno, že si ho svadobčania pochvafovali (Jn 2, 10).

„Nemajú vína!” — V týchto slovách a v ich účinku javí sa nám obraz Márie ako mocnej orodovnice pred Božím trónom, ktorý má po svojom odchode do večnosti... Kofkokrát od tejto doby pristúpila Mária k svojmu Synovi a kofkokrát prosila podobným spôsobom za nás ľudí. Kofkokrát a v rôznej podobe zachvela sa starosťou: Synu, nemajú zdravia, nemajú pokoja, nemajú v živote radosti... pomôž! A kofkokrát vypočul Boží Syn jej prosby? Tie vysušené slzy, splnené túžby, odpustené hriechy, pokojné životy — tie najlepšie hovoria, kofkokrát. Svedčia o tom nespočítateľné ďakovné a votívne tabuľky a dary na našich pútnických miestach...

Starý misionár, biskup v Athabaske v severnej Kanade, na päťdesiate vyročie svojho kňazstva, rozprával tento príbeh zo svojho života:

— Keď som mal pätnásť rokov, vháňal som rodičov svojou nenapraviteľnosťou do zúfalstva. Nedosiahli u mňa nič ani podobrotky ani pozlotky. Namiesto školy som sa skrýval a hrával s kamarátmi.

— Raz znenazdajky sa otec objavil medzi nami, chytil ma za ruku a odvliekol domov. Keď sme prechádzali vedľa kostola, zaviedol ma dnu pred oltár Panny Márie a pomodil sa tu, ako to robia chlapi, krátku modlitbu: „Božia Matka, zverujem ti tohto chlapca. Ak môžeš, urob z neho dačo. Ja som už nemožný!“

— Panna Mária ho vypočula. Po troch rokoch som vstúpil do seminára. Stal som sa kňazom a odišiel do misii. Keď som sa lúčil s rodičmi, otec mi skoro žartovne povedal: „Panna Mária vzala vtedy moje slová príliš vážne. Teraz si už celý jej!“

Je pravda, že podľa Pisma Svätého u Otca máme iba jedného Obrancu (1 Jn 2, 1) — a ním je Ježiš Kristus. U Syna Božieho je však našou Orodnicou jeho najsvätejšia Matka. A tak ako Otec neodoprie prosbu svojmu Synovi, neodoprie ju ani Syn svojej Matke — Márii. Blahoslavený je preto ten, kto sa k nej s láskou a dôverou vinie. „Opravdivý citeľ Panny Márie nezahynie“ — taká je potešujúca téza sv. Alfonza, ktorá zodpovedá učeniu svätej Cirkvi o Márii.

V jednom z athoských kláštorov je pozoruhodný nápis k obrazu Matky Božej, na spôsob rozhovoru medzi ňou a jej Synom:

Mária: Prijmi prosbu svojej Matky, Milosrdný.

Ježiš: Čo si žiadaš, Matka?

Mária: Spásu pre ľudí.

Ježiš: Oni ma roznehovali.

Mária: Zmiluj sa nad nimi, Synu môj.

Ježiš: Oni sa nechcú obrátiť.

Mária: Záchraň ich požehnaním.

Ježiš: Dostane sa im spásy.

Skutočne, Panna Mária, je nielen Matkou nášho Boha, ale je aj matkou všetkých kresťanov. Tento rozhovor nám výstižne ukazuje, akú moc má jej orodovanie za nás hriešnych pred trónom svojho Syna. „To je vôľa toho, ktorý určil, aby sme mali všetko skrz Máriu“ (sv. Bernard).

Preto „neprestaneme nikdy my nehodní, ospevovať moc tvoju, Bohorodička, lebo keby si ty neprosila a nezastavala sa nás, kto by nás zbavil toľkých bied? Ktože by nás zachránil od krívd doteraz? Neodstupíme od teba, Vládkyňa, lebo služobníkov svojich vždy chrániš pred každou biedou, jediná požehnaná“ (pobožnosť k P. Márii). František Dancák

RADOSTNÝ RUŽENEC

5. Ježiš, ktorého si, Panna, v chráme našla.

Po dosiahnutí dvanástom roku veku každý mužský člen židovskej národnej spoločnosti bol povinný putovať ročne do Jeruzalema na tri hlavné slávnosti — na Veľkú noc, na Turíce a na slávnosť Stánkov.

úžitok. Aby sme aj my v tých momentoch prítomní na Službe Božej duchovne rástli, uvedomme si obsah tej modlitby:

„Ďakujeme ti, Bože, Pane neba i zeme, že si nám aj teraz dovolil pristúpiť k tvojmu svätému oltáru a prosiť tvoju veľkomyseľnú dobrotu za odpustenie našich hriechov a pokleskov ľudu. Prijmi, Bože, našu modlitbu a učiň nás hodnými, aby sme ti smeli predniesť naše želanie, pokorné prosby a priniesť ti nekrvavú obeť za všetok tvoj ľud. Nás, ktorých si ustanovil na túto tvoju službu, urob schopnými, silou Tvojho Svätého Ducha, aby sme ňa vždy a všade vzývali s čistým srdcom a pokojným svedomím. Vyslyš nás a buď nám milostivý vo svojej nesmiernej добрote.“

A v druhej modlitbe kňaz sa modlí za vieracich takto:

„Daruj, Bože, aj tým, čo sa spolu s nami modlia, vzrast vo viere a v duchovnom živote. Daj im, ktorí ti vždy slúžia v pokore a láske milosť, aby prijali tvoje sväté sviatosti s čistým srdcom, bez odsúdenia, a stali sa hodnými tvojho Nebeského kráľovstva.“

Potom sa ešte kňaz modlí tretiu modlitbu „Niktože dostojin — Nikto z tých“. Je to osobná modlitba kňaza, v ktorej prosí nebeskú pomoc na dôstojné slúženie nekrvavej obety. Nemáme isté údaje o autorovi tejto modlitby, len jej štýl ukazuje na sv. Bazila Veľkého. Táto modlitba podáva pravdu našej viery o večnom Kristovom kňazstve a o jeho pokračovaní v novozákonnom kňazstve, ďalej že Kristus je ozajstným „žertvoslužiteľom“ — prinášateľom obety na Službe Božej. Pozrime sa na časti tejto vznešenej modlitby:

„Nikto z tých, ktorí sú spútaní telesnými žiadostami a vášňami, nie je hodný pristupovať, približovať sa alebo ti slúžiť, Kráľ slávy. Pretože tebe slúžiť je veľké a strašné aj pre samotné nebeské mocnosti.“ — Tieto úvodné slová modlitby vyslovujú myšlienku, že nikto z ľudí sám zo seba nie je dôstojný, aby prinášal Bohu nekrvavú obeť. A tu Boh vyvolil si medzi ľuďmi jednotlivcov, ktorým dal moc a právo prinášať nekrvavú obeť:

„Ale ty vo svojej nevysloviteľnej a nekonečnej добрote k ľuďom, bez zmeny a premeny svojho Božstva stal si sa človekom a našim veľkňazom. Ako Pán celého sveta zveril si nám kňazské vysluženie tejto bohoslužobnej a nekrvavej obety. Lebo ty jediný Pane, Bože náš, vládnesh nad nebesami a zemou...“

Milosrdný Pán dal do rúk človeka moc prinášať nekrvavú obeť a urobil ho účastným na svojom večnom kňazstve. Avšak ani kňazstvo nerobí človeka bezhriešnym a svätým. To vie každý kňaz, preto teraz, pred prinášaním obety sa modlí:

„Zhliadni na mňa hriešneho a nepotrebného sluhu svojho a očist moju dušu a srdce od hriechov. Urob ma spôsobilým, silou tvojho Svätého Ducha, obdarovaného milosťou kňazstva, stáť pred tvojím svätým oltárom a obetovať ti sväté a prečisté tvoje Telo a drahocennú Krv... **Lebo ty si ten, Kriste, Bože náš, ktorý obetuje a je obetovaný, a kto prijíma a koho rozdáva, a my ňa oslavujeme...**“

Uvedené slová vyslovujú pravdu sv. viery o Kristovom kňazstve. Poučujú nás, že v slúžení nekrvavej obety skutočným a hlavným jej slúžiteľom je Kristus. Kristus je v prvom rade „prinosaj — ten, kto obetuje“. Teda nie kňaz, ale Kristus je hlavným „žertvoslužiteľom“ na Službe Božej. Na každej Službe Božej Kristus vykonáva svoj úrad večného veľkňaza a kňaz je len viditeľným nástrojom neviditeľného, ale skutočného Kristovho „svjaščenodijanja“.

Ďalej tu vidíme, že Kristus na Službe Božej je „obetovaný“, ten, koho obetujú, koho prinášajú v žertvu. To zn. že Kristus je o b e t o u, ž e r t v o u, pretože to, čo sa v Službe Božej obetuje, je jeho prečisté Telo a drahocenná Krv.

Avšak Kristus nie je len vysluhovateľom obety a tiež nielen obeťou, ale aj „prijemľaj — to zn. ten, kto tu obeť prijíma“. Podľa náuky sv. viery Kristus prináša seba v žertvu nebeskému Otcovi za nás, avšak súčasne ako Boh rovný s Otcom a Svätým Duchom prijíma svoju žertvu. — Potom modlitba nazýva Krista „rozdavajemým — ten, koho rozdáva“, to zn. Kristus je ten, ktorý seba odovzdáva za pokrm v eucharistickom prijímaní.

Modlitba „Niktože dostojin — Nikto z tých“ je veľkou prípravou kňaza k prinášaniu žertvy. A modlitba—pieseň „Iže Cheruvimy — My, ktorí cherubínov“ podobne pripravuje veriacich.

SVÄTÉ PÍSMO O BOHU

Stovorenie človeka

Ludská duša je nesmrteľná — pravda viery — dogma.

Nesmrteľná — znamená to, že ako jednotná a nehmotná nezanikne spolu s telom, ale bude aj naďalej jestvovať aj bez tela a bude prejavovať svoju duševnú činnosť.

Sväté písmo na mnohých miestach učí o nesmrteľnosti duše; aspoň niekoľko miest zo Starého zákona:

„A navráti sa prach do zeme, čím aj bol (predtým) a duch sa navráti k Bohu, ktorý ho dal“ (Kaz. 12, 7). „Duše spravodlivých sú však v Božích rukách, muka sa ich nedotkne“ (Múdr 3, 1). V druhej knihe Makabejcov, kde sú opísané muky a smrť siedmich bratov a ich matky, — druhý syn hovorí kráľovi: „Ty zlostník, odstraňuješ nás síce z časného života, ale Pán všehomíra, pre ktorého zákony zomierame, vzkriesi nás k životu večnému“ (7, 9). A najmladší zo synov povedal tyranovi: „Ty nešťachetník . . . ešte si neušiel súdu všemohúceho a vševidiaceho Boha. Naši bratia síce vytrpeli si krátke súzenie, ale teraz sú zúčastnení na večnom živote, zmluvou od Boha zasľúbenom. Ale pri Božom súde si odnesieš spravodlivé tresty za svoju nadutosť“ (7, 34—36).

V Starom zákone bola viera, že duša po smrti tela trvá, známa. Tak o praotcoch sa často v Svätom písme hovorí, že zomreli a boli preradení k svojmu ľudu, k otcom, k predkom a to i vtedy, keď neboli pochovaní na tom istom mieste ako ich predkovia (Gn 25, 8; 35, 29; 49, 32.). Tieto miesta Svätého písma vysvetlil sám Kristus: „Čo sa však týka zmŕtvychvstania — či ste nečítali, čo vám povedal Boh, keď riekol: Ja som Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakubov! Boh predsa nie je (Bohom) mŕtvych, ale živých!“ (Mt 22, 31—32). Teda títo praotcovia žijú u Boha i po smrti.

V Novom zákone dôkazov nesmrteľnosti duše je veľmi veľa. Ježiš Kristus jasne hovorí: „Nebojte sa tých, čo zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu! Skôr sa však obávajú toho, ktorý môže i dušu i telo zahubiť do pekla!“ (Mt 10, 28). „Kto miluje svoj život, stratí ho; kto však nenávidí svoj život na tomto svete, zachová si ho pre večnosť“ (Jn 12, 25). Uvedme ešte slová spravodlivého Sudcu na poslednom súde: „I zhromaždia sa pred ním všetky národy. On ich oddelí jedných od druhých, ako keď pastier oddeľuje ovce od capov. Ovce postaví na svoju pravú stranu a capov na ľavú. Vtedy Kráľ povie tým, čo sú na pravej strane: „Poďte, požehnaní od môjho Otca, majte účasť na Kráľovstve, ktoré je vám pripravené od ustanovenia sveta! . . . Potom povie tým, čo sú na ľavej strane: „Vzdialte sa odo mňa, zlorečení, do ohňa večného, ktorý je pripravený diabľovi a jeho poslom! . . . Títo pôjdu do večného utrpenia a spravodliví do života večného“ (Mt 25, 32—46). — A k saducejom, ktorí popierali budúce vzkriesenie tiel, Kristus hovorí: „Čo sa však týka zmŕtvychvstania — či ste nečítali, čo vám povedal Boh, keď riekol: Ja som Boh Abrahámov, Boh Izákov a Boh Jakubov! Boh predsa nie je (Bohom) mŕtvych, ale živých!“ (Mt 22, 31—32). Teda, praotcovia Abrahám a iní žijú u Boha i po smrti. — Nesmrteľnosť duše ďalej vyplýva z ôsmich blahoslavenstiev (Mt 5, 3—11), a z podobienstva o boháčovi a Lazárovi (Lk 16, 19—31).

Všetci Svätí otcovia učili o nesmrteľnosti duše.

Avšak o nesmrteľnosti duše sú aj rozumové dôkazy:

Videli sme, že ani mozog, ani nervy nie sú duša. Sú len nástroj duše, tak ako umelecká hra nie je dielom husieľ, ale umelca, pre ktorého husle sú len nástroj. A čo sa stane, keď sa utrhne jedna struna? Umelec hrá ďalej, hoci nedokonale. Utrhne sa druhá, tretia, všetky — čo sa stane s umelcom? Zomrie? Nie! Len prestane hrať. Umelec s nástrojom nehynie. Umelec, to je duša, a mozog a nervová sústava — nástroje duše. Keď sa blíži smrť, telo sa začne rozkladať, zmysly, čo sprôstredkúvali zmyslové dojmy zvonku, prestávajú pracovať, preto duša označené funkcie nemôže vykonávať, až konečne všetky fyziologické pochody v mozgu prestanú. Vtedy prestáva duša užívať tieto poškodené nástroje, avšak neprestáva jestvovať sama. Mozog nie je príčinou duše, preto so zánikom mozgu nehynie duša.

Keď mal Ježiš dvanásť rokov, Mária s Jozefom vzali i jeho so sebou. „A keď sa dni slávnosti skončili a oni sa vracali, chlapec Ježiš zostal v Jeruzaleme. Ale jeho rodičia to nezbadali. Mysleli si, že je v sprievode, prešiel deň cesty a hľadali ho medzi pribuznými a známymi. A keď ho nenašli, vrátili sa hľadať ho do Jeruzalema“ (Lk 2, 43—45).

Jozef s Máriou boli naozaj veľmi zarmútení nad „stratou“ svojho syna. Ak ho nenašli v skupinách sprievodu, vrátili sa až do Jeruzalema — po jednodňovej ceste. Ale aká bola ich radosť, keď ho po troch dňoch našli v chráme, „ako sedel medzi učiteľmi, počúval ich náuku a vypytoval sa ich“ (Lk 2, 46). A všetci tí, čo ho počúvali, žasli nad jeho rozumnosťou a odpoveďami. Tu k nemu prehovorila matka: „Synu, čo si nám to tak urobil? Hľa, tvoj otec a ja s úzkosťou sme ťa hľadali“ (Lk 2, 48)! Ale Ježiš ich uspokojuje: „Prečo ste ma hľadali? Či ste nevedeli, že mám byť v tom, čo patrí môjmu Otcovi“ (Lk 2, 49)? A hneď sa vrátili do Nazareta. „Ježiš sa vzdmáhal v múdrosti, veku a milosti pred Bohom aj ľuďmi“ (Lk 2, 52). A táto posledná veta je jedinou správou evanjelia o mladosti Ježiša Krista.

Azda aj my často vo svojom živote nechápeme Božiu vôľu. Ktośi povedal, že poznanie Božej vôle je ako židovské písmo, ktoré treba čítať od konca. Často i my až pri konci vieme, čo Boh tým mienil, ak sme sa odovzdali do jeho svätej vôle. Aj keď sme to na počiatku nie veľmi chápali.

Spisovateľ Bruce Marshall v románe Malachiášov zázrak píše, ako v blízkosti veľkomestského farského chrámu stojí palác zábavných podnikov. Jeho duchovný správca otec Malachiáš je presvedčený, že je záhubou jeho farnosti a preto s odvolaním na Kristove slová o sile modlitby (Mk 11, 24 a i.) prosí, aby Boh preniesol tento palác niekam do pustej krajiny, kde by nemohol mravne škodiť. Stane sa. Palác je presenený na skalnaté morské pobrežie. Ale i tam prináša zlo a pôsobí komplikácie. A tak otec Malachiáš znovu prosí, aby sa palác vrátil na svoje pôvodné miesto.

Spisovateľ zábavným spôsobom vysvetľuje, že keď sa modlíme s plnou dôverou, Boh nám môže dať, čo prosíme, ale potom musíme niesť aj dôsledky svojej prosby. Je preto potrebné stotožniť sa s Božou vôľou, pretože len Boh pozná dokonale všetky okolnosti, príčiny a následky a len on môže dokonale posúdiť, čo je nám na úžitok a čo na škodu. Príkladom ochotného plnenia Božej vôle a plnej odovzdanosti je pre nás Panna Mária, ktorá sa ukázala v plnom svetle i pri nájdení Ježiša v chráme. Preto ju prosme slovami tajomstva: „Prečistá Panna Mária, ktorá si našla v chráme svojho Syna, vypros nám milosť, aby sme sa vždy podriadili Božej vôli“.

František Dancák

Istému človekovi bolo potrebné operovať jazyk. Pred operáciou ho obklopili jeho drahí a príbuzní a on k nim hovoril veľmi ťažko s chorým jazykom. Okrem iného im povedal, že on pevne dúfa v pomoc a očakáva potechu od Boha. Zavedli ho do operačnej sály, kde ho už očakával lekár, ktorý ho ešte pred operáciou dôkladne prehliadol. Pacient po prehliadke prosil lekára, aby mu všetko úprimne povedal. Lekár na neho pozrel so súcitom v očiach a celkom úprimne mu povedal: Keď máte ešte niečo dať do poriadku, urobte to, lebo to budú vaše posledné slová vo vašom živote. Pacient zdvihol svoje oči k nebu a potom vyslovil svojim jazykom posledné slová. „Bože môj, všetko pre Teba, i keď veľmi trpí moja duša“.

V našom živote sú také chvíle, keď z núdze, z biedy a z hroziaceho zúfalstva človek nezvládne seba, preto sa hodí do náručia Boha a pritom volá: Všetko pre Teba a v Teba dúfam. Kto takto zmyšľa, o tom hovoríme, že má dobrý úmysel. A keď vyslovíme dobrý úmysel, pri tom myslíme na obetavú snahu duše, ktorá chce všetko robiť pre väčšiu slávu Boha. Okrem toho podnikne všetko, aby splnil všetko, čo od nás žiada Boh, aj to pokojné a trpezlivé znášanie kríža, ktorý nám na plecía položil Boh. Dobrým úmyslom i malé dielo sa stane v očiach Boha veľkým a veľké pozemské dielo bez dobrého úmyslu pred Bohom sa scvrkne na nepatrné.

Z uvedeného vidieť, že dobrý úmysel dáva nášmu konaniu, skutkom, slovám a myšlienkam hodnotu, ktorá má vysokú cenu aj vo večnom živote. Sv. Bazil Veľký hovorieval: Veľké kroky, avšak mimo cesty. Teda také veľké kroky a veľké diela, pri ktorých chýba nadzemska náplň, cena večnosti, t. j. úsilie páčiť sa Bohu. Opačne by sme mohli tieto slová veľkého svätca vysloviť: malé kroky po ceste. Malé skutky konané s dobrým úmyslom majú väčšiu cenu ako veľké skutky bez dobrého úmyslu.

Dobrý úmysel je pečatou večnosti, ktorú pritlačíme na prchavé naše pozemské úkony a utrpenia, aby potom mali hodnotu pre večný život a aby ich Boží anjel zapísal do knihy života. Túto pečat možno pritlačiť na všetky skutky. Vďaka dobrému úmyslu môžu byť zušľachtené aj najmenšie výkony vyplývajúce z našich stavovských povinností alebo súženia a trápenia nášho tela a duše. Pri každom našom konaní je dôležité, aby sme všetko začali s dobrým úmyslom a potom s týmto úmyslom aj dokončili. V dobrom úmysle je ukrytá najhlbšia životná múdrosť, akú si len môžeme predstaviť.

Dobrý úmysel vyvoláva potešenie v matke, ktorá za cenu veľkej námahy vychováva svoje deti, alebo v úradníkovi, ktorý v preplnenej kancelárii poskytuje pomoc a dáva usmernenie svojim spoluobčanom. Dobrý úmysel dá vytrvalosť chorému, ktorý sa zmieta na posteli v ťažkej chorobe, dá silu bezmocnému, ktorý bez reptaania zná-

Smrť tela neznamená smrť duše. Duša po smrti tela žije ďalej. Duša nemôže zomrieť tak ako umiera telo. Lebo čo je smrť? Je to rozklad častí, z ktorých sa skladá organizmus. Avšak týmto spôsobom duša zahynúť nemôže. Duša, akó sme videli, je bytosť jednoduchá, nehmotná, duchovná, neskladá sa zo žiadnych častí, preto rozkladom na časti sa rozpadnúť nemôže, nemôže zahynúť. Tak ako nemožno deliť myšlienku, tak nemožno deliť ani jej príčinu, nehmotnú dušu, nemožno ju delením alebo rozpadom zničiť. Teda duša neumiera, je nesmrteľná. Nezanikne ani tým, že sa oddelí od tela, pretože ako samostatný duch nie je závislý v jestvovaní a činnosti na tele a bude žiť aj ďalej.

Dôkazov nesmrteľnosti duše je veľa. Uvedieme najdôležitejšie:

a) V srdci každého človeka sa ozýva túžba za dokonalou blaženosťou. Človek túži po šťastí. A keďže túžba za dokonalou blaženosťou je v srdci každého človeka, musí byť človekovi vrozená, musí byť od toho, čo nás stvoril — od Boha. A keď Boh tú túžbu do ľudského srdca vložil, Božia múdrosť, spravodlivosť a dobrota žiada, aby táto túžba večného šťastia raz bola dosiahnutá. Avšak v pozemskom živote toto človek nedosiahne. Či bohatstvo, sláva, sila, česť, hodnosti, telesná krása, zdravie, rozkoš — dáva nám blaženosť? Vôbec nie. Bohatých ľudí je najmenej šťastných, a keby aj boli šťastní, ich stále prenasleduje nepokoj straty majetku, choroby a vedomie, že zanedlho zomrie a bohatstvo zanechá. Toto sa vzťahuje aj na iné zemské dobro: slávu, silu, česť, hodnosť, — toto všetko je nestále, chvíľkové, dnes je, zajtra ho niet, často až príliš skoro vháňa jeho nositeľa do hrobu. Krásu tela a zdravie ničí každý deň, smútok, bôľ, choroba a krásne a zdravé telo stáva sa mŕtvou, ktorú hryzú chrobáky. Či toto je dosiahnutie blaženosti? Rozkoše nás tiež neobšťastňujú. Čím viac ich nedovolené užívame, tým viac nám prinášajú bôľ, hryzenie svedomia, nešťastie. — Vidíme, že žiadne zemské dobro nemôže človeka urobiť šťastným. Aj keby človek mal všetky dobrá sveta, každý deň by ho robila nešťastným myšlienka, že možno zajtra ich už zanechá. A pritom človek chce byť dokonale a vždy šťastným, človek chce žiť, žiť stále, večne a blažene. Táto túžba za nesmrteľnosťou je človekovi daná Bohom. Avšak krátkym zemským životom sa nespĺňuje. Teda okrem zemského života musí jestvovať dobro nadzemske, nekonečné. Po zemskom živote musí nasledovať život nový, večný, v ktorom naša duša dosiahne v Bohu skutočnú, trvalú blaženosť. Duša človeka s telom neumiera. Ani ju nemôže zničiť žiadna sila okrem samého Boha. A keď Boh vstúpil do duše človeka túžbu za čistou, dokonalou blaženosťou, je nemožné, aby chcel dušu zničiť a aby nechcel splniť túžbu duše. Múdrosť, dobrota a spravodlivosť Božia žiada, aby duša po odlúčení od tela žila, aby bola nesmrteľná. Či možno dopustiť, aby vtáci mali vrozený inštinkt, ktorý by ich hnal, aby v jeseni odlietali do ďalekých krajín a aby žiadna taká krajina nejestvovala, kde by v zime mohli zachrániť svoj život? Nie. Hlas prírody neklame. Je to výraz Božích úmyslov. Podobne aj túžba za večným, blaženým životom, vložená do prirodzenosti človeka nemôže byť klamnou. Musí jestvovať život posmrtný, ktorý nám určil Boh.

Niektó namietne, že viera v nesmrteľnosť duše je vymyslená, aby sa tým ľudia potešili. Odpoveď: Keby ľudia hovorili, že duša ide ihneď do raja, bolo by možno povedať, že vieru v nesmrteľnosť duše ľudia vymysleli, aby sa potešili. Avšak tu sú podmienky: spravodlivý život na zemi, súd po smrti, spravodlivý rozsudok, peklo a nebo len vtedy, keď skutočne je zaslúžené. A tu vidíme, že ľudia aby seba uspokojili, radšej by si želali smrť duše než posmrtný život. Vidíme, že nie útecha vytvorila nesmrteľnosť duše, ale túžba za večným blaženým životom človekovi je vrozená a ako sme videli, musí byť aj splnená.

b) V duši každého človeka sa ozýva túžba po pravde. Už malé dieťa túži všetko poznať, na všetko sa pýta a je nespokojné, kým nedostane aspoň trochu uspokojujúcu odpoveď. A koľko je vo svete tajomstiev, ktoré človek nemôže vyriešiť. Avšak po ich poznaní túži, a tu na svete ich poznať nemôže. Či túto túžbu po poznaní právd Boh vstúpil do ľudského srdca len preto, aby nás trápila a vyvolávala v našej duši nepokoj? To by sa nezhodovalo s Bo-

žou múdrosťou a dobrotou. Táto túžba za pravdou musí byť u človeka uspokojená. V tomto živote toho niet, teda musí sa to stať v posmrtnom živote. Duša v ďalšom živote pozná večné pravdy a žiadlo týchto právd — Boha.

c) Každému človekovi je vrozený cit spravodlivosti. Niet človeka, aby bol spokojný, keď vidí nespravodlivosť. A koľko je ľudí, ktorí šliapu po spravodlivosti, a koľko je takých, ktorí trpia nespravodlivosťou? Jeden je celý život zločincem, druhý celý život koná čestne. A títo by mali rovnako navždy zomrieť? Cit spravodlivosti, vrozený človekovi hovorí: toto je nemožné! Je večný Boh, strážca a odplatiteľ nespravodlivosti a odmeňovateľ čnosti. Čnosť a nečnosť musia byť spravodlivo odmenené. Keď toho niet v zemskej živote, musí sa to stať po smrti človeka, keď „každý dostane odplatu podľa svojich skutkov“. Cit spravodlivosti, vrozený každému človekovi hovorí, že duša neumiera s telom.

d) Každý človek je si vedomý toho, že má dodržiavať mravné zákony, a že bez trestu Božiu vôľu nemôže narušiť, že za svoje skutky o sobe je zodpovedný pred Bohom. Avšak ako často človek zneužíva svoju slobodnú vôľu, šliapie po večných zákonoch. Keby nebolo večnosti a večných trestov, vtedy by zločinec zvíťazil nad Bohom. Lebo ako by ho Boh potrestal? Smrťou? Veď umierajú aj spravodliví. Teda keby len jeden zločinec žil na Zemi, musela by byť večnosť, pre spravodlivých nebo, pre zlých peklo. Naše svedomie nám hovorí o odmene večnej, šťastnej a nešťastnej. Naša duša po smrti tela žije, aby prijala odmenu alebo trest za dobro, či za zlo, čo v zemskej živote vykonala, a aby sa tak prejavila Božia spravodlivosť.

e) Je skutočnosť vedecky dokázaná, že žiaden atóm, žiadna sila na svete sa nemení v nič. Napr. keď spálime drevo, podľa našej myšlienky sa zničilo, ale veda dokazuje, že všetky časti, z ktorých sa drevo skladalo, ostávajú naďalej, len v inej podobe, než v ktorej boli predtým. Ani jedna čiastočka ohňom nebola zničená, len bolo uvoľnené spojenie týchto častí. Podobne vo svete nezaniká ani energia. Len zaniká spôsob, akým sa daná sila prejavila, prechádza v pohyb alebo teplo, nastáva premena sily, avšak samotná sila ostáva naďalej nezmenšená. Keď samy od seba nehynú veci hmotné a sily fyzické, tým viac nemôže zahynúť duša, bytosť nehmotná, duchovná.

f) Viera v nesmrteľnosť duše je základom a podmienkou života rodín, národov, štátov. Keď niet viery v Boha a v posmrtný život, niet ničoho, čo by zdržiavalo človeka od páchania zla. Keby názor, že po smrti niet ničoho, stal sa vo svete všeobecným, vo svete by nastal úžas: heslom ľudí by bolo: čo najviac sa vyžívať; nastal by boj jedného proti druhému, zmizla by láska, milosrdenstvo, spravodlivosť, poslušnosť, všetky čnosti, ktoré ľudstvo udržiujú. A vládli by vášne, egoizmus, smrť. Napr. kto by sa trápil s dieťaťom, keď niet večnosti? Odhadzovali by sme všetko, čo je na ťarchu — na smeti.

(Niektorí sa potešujú tým, že čestný človek bude aj po smrti žiť vo večnej pamäti budúcich vekov. Avšak aj keď ostane dobrá pamiatka o nás v ľuďoch, ostane tým len naše meno, náš vynález, naša kniha, ale nie my sami. A keď naša duša po smrti hynie, taká večná pamiatka je pre nás ničím, my sme zahynuli, my o nej nič nebudeme vedieť. Táto útecha človeka uspokojíť nemôže. — Iní hovoria, že z nás nič nebude zničené, lebo človek je súhrnom atómov, z ktorých žiaden nehynie, len sa zmenia. Veľkú radosť z toho nemôžeme mať, že napr. naše atómy sa zmenia na hlinu a z hliny niekto urobí váľky, či tehlu... Toto naše „ja“ nezaujima, ani neuspokojuje. Ono túži po nesmrteľnosti, v ktorej by žil, a nie bol mŕtvym atómom — hlinou.

g) Všetky národy Zeme verili a veria, že ľudská duša je nesmrteľná. Už rímsky Cicero toto dosvedčuje slovami: „Ako príroda nás učí o jestvovaní Boha, tak zhoda národov o nesmrteľnosti duše“. A rímsky filozof Seneca túto skutočnosť nazval „všeobecným presvedčením“. Stopy viery v nesmrteľnosť duše nachádzame u národov najďavnejších a v časoch predhistorických. Úcta k zomrelým od najďavnejších čias ukazuje na presvedčenie, že po zemskej živote nastáva nový, večný život. Moderná veda podáva veľa dôkazov viery v nesmrteľnosť duše u všetkých národov, starých a terajších a ukazuje, že v dejinách národov niet národa, ktorý by neveril v nesmrteľnosť duše, v odmenu a trest v posmrtnom živote za skutky. Uvedieme niekoľko príkladov: starí Egypťania verili, že duša po smrti tela je uvedená do podsvetia pred trón Ozirisov, aby bola súdená. U Peržanov dušu súdi Ormuzd a to do blaženého života, alebo do tmavých hĺbin — pekla. Starí Asýrcania a Chaldejci verili, že spravodliví po smrti žijú vo večnej radosť, duše zlých trpia vo večnom temne. V starých In-

ša svoj údel. A toto sa vzťahuje na všetkých, ktorí nehľadajú vo svojich činoch na svoje dobré meno, ale hľadajú v nich plnenie Božej vôle.

V. Petraška

NAŠI JUBILANTI

V tomto mesiaci si svoje životné jubileá pripomínajú vď. otcovia: Štefan Kitľan — 40 rokov od narodenia (6. 1.), ThDr. Ján Murín — 70 rokov od narodenia (12. 1.), Michal Stanko st. — 55 rokov od narodenia (18. 1.), Ján Liber — 50 rokov od narodenia (29. 1.).

MNOHAJA LIT, BLAHAJA LIT!

Z KREŠŤANSKÉHO SVETA

● V Miláne pripravujú 20. taliansky eucharistický kongres. S jeho prípravami sa zaoberalo už nedávne plenárne zasadanie talianskej biskupskej konferencie, ktorá sa konala práve v Miláne. Kongres bude v máji na budúci rok. Blížiacemu sa kongresu venovali článok *Osservatore Romano*, ktoré pripomenuli, že ustavične treba zdôrazňovať, aby Eucharistia nebola iba uctievanou, ale aj častou prijímanou sviatosťou.

● Západonemecká vetva svetového hnutia Pax Christi sa na svojom zasadaní v Pothenfelse uzniesla na tom, že odmietne všetky návrhy na umiestnenie nových raketových zbraní na území NSR. Západonemecká organizácia tohto svetového katolíckeho mierového hnutia žiada v mene svojich 20 000 členov, aby Západ v žiadnom prípade nepristal na inštalovanie nových rakiet stredného doletu, keďže pre udržanie tzv. rovnováhy sú absolútne nepotrebné.

● Stopy po Noemovej arche hľadá americká expedícia na hore Ararat v Turecku. Vedúceho výpravy, kozmonauta Irvinga, ktorý mal počas výstupu úraz, museli previezť do nemocnice v Erzerume.

● Babylónskú vežu — ako symbol zmätenia jazykov — nájdeme na známke, ktorú pri príležitosti 67. svetového kongresu esperantistov vydala belgická poštová správa. Na známke hodnoty 12 belgických frankov je štylizovaná kresba babylonskej veže podľa obrazu flámskeho majstra P. Brueghela ml.

● Svätý Otec Ján Pavol II. sa dal informovať o priebehu terajších výkopov v rodisku Ježiša Krista, v Betleheme. Archeológovia prišli na zaujímavé objavy. Starosti majú s predstaviteľstvom židovskej ortodoxnej cirkvi, ktorá nechce povoliť otvorenie hrobu kráľa Dávida.

● Misijná agentúra AIMIS zverejnila svoju štatistiku o svetových náboženstvách. Uvádza sa v nej, že z takmer päť miliárd obyvateľstva sveta je 1,5 miliardy kresťanov. Katolíkov je 785 miliónov, protestantov 400 miliónov, pravoslávnych 170 miliónov. Na svete je 630 miliónov hinduistov, 400 miliónov konfucionistov, 380 miliónov budhistov, 80 miliónov šintoistov, 60 miliónov taoistov, 20 miliónov židov. V oboch Amerikách je 385 miliónov katolíkov (63 perc.), v Európe 272 miliónov (40 perc.), v Ázii 63 miliónov (2,5 perc.), v Afrike 60 miliónov (12 perc.), a v Oceánii 5 miliónov (25 perc.).

Z JANUÁROVÝCH VÝROČÍ

1. januára r. 1618 — pred 365 rokmi — sa narodil BARTOLOMÉ MURILLO, španielsky maliar (umrel r. 1682).

4. januára r. 743 — pred 1240 rokmi — umrel sv. RÓBERT, arcibiskup remešský.

— r. 1643 — pred 340 rokmi — sa narodil ISAAC NEWTON, anglický fyzik a matematik, zakladateľ mechaniky (umrel r. 1727).

7. januára r. 1478 — pred 505 rokmi — v Londýne umrel sv. TOMÁŠ MORUS, mučeník.

— r. 1943 — pred 40 rokmi — umrel NIKOLA TESLA, chorvátsky elektrotechnik, vynálezca (nar. r. 1856).

8. januára r. 1198 — pred 785 rokmi — umrel pápež CELESTÍN III. (páp. od r. 1191).

do po rozsudku nad dušou duše dobrých idú do večného svetla, duše zlých do tmavého väzenia. V nesmrteľnosť duše veria všetky náboženstvá Ázie: brahmani, budhisti, hinduisti, lamaisti, taoisti, konfucionisti, šintoisti. Starí Gréci a Rimania tiež verili v posmrtný život a v nesmrteľnosť duše. V nesmrteľnosť duše verili starí Slovania, Germáni, americkí Indiáni, veria Eskimáci, veria africkí divosi, — všetky národy, ktoré žili a žijú na svete jednohlasne vyznávajú, že ľudská duša po smrti tela nezaniká, ale žije ďalej a na druhom svete ju čaká odmena alebo trest, podľa toho, čo v zemskej živote vykonal. Keď sa zastavíme nad tým, že tieto dávne, niektoré aj celkom nekultúrne národy, verili vo večný život, v nesmrteľnosť duše, a že tejto viery sa držia, iste nie na základe rozumových dôkazov, uzatvárame, že vieru v nesmrteľnosť duše všetky národy vyvodzovali z prazjavenia, ktoré dostalo ľudstvo v najstarších časoch a ktoré potom prechádzalo z pokolenia na pokolenie na všetky národy. To, v čo verili a veria všetky národy, nemôže byť klamom, ilúziou, musí to byť pravda.

9. januára r. 1493 — pred 490 rokmi — sa narodil ostrihomský arcibiskup MIKULÁŠ OLÁH, zakladateľ trnavského seminára (umrel r. 1568 v Trnave).

10. januára r. 1783 — pred 200 rokmi — sa narodil ONDREJ SZABÓ, prvý košický biskup (umrel r. 1819).

— r. 1883 — pred 100 rokmi — sa narodil ALEXEJ NIKOLAJEVIČ TOLSTOJ, ruský sovietsky spisovateľ, predstaviteľ socialistického realizmu (umrel r. 1945).

13. januára r. 368 — pred 1615 rokmi — umrel sv. HILÁR, poitierský biskup, vyznavač.

(Dokončenie zo 4. str.)

Na tomto kongrese sa zúčastnila počtom silná 26-členná delegácia z ČSSR na čele s Anežkou Hodinovou-Spurnou. V nej vidíme prof. dr. Jana Mukařovského, rektora Karlovej univerzity, dr. Alexandra Horáka, poverenika a predsedu Slovenského výboru obrancov mieru, MUDr. Františka Ningera za Brnenský kraj. Boli v nej zastúpené všetky naše kraje. Za Východoslovenský kraj bol tam Michal Racič, za Nitriansky kraj sústružník Vorošilových závodov v Dubnici, Stanislav Holý, za Bratislavu laureát štátnej ceny, básnik Milan Lajčiak, za Banskobystrický kraj Karolina Majeriková atď.

Týchto 26 delegátov z Československa bolo schválených na XIII. plenárnom zasadnutí Československého výboru obrancov mieru v Prahe 14. novembra 1952. Tento výbor okrem iného rozhodol aj o tom, že 17. a 18. januára 1953 sa zvoláva do Prahy II. československý zjazd obrancov mieru. V diskusii na kongrese za našu vlasť vystúpili Anežka Hodinová-Spurná, Emil Zátapek a Gusta Fučíková. Československí obrancovia mieru sa nielen so živým záujmom zúčastňovali na prípravách kongresu, ale svojich delegátov zahrnuli množstvom posolstiev a pozdravov so žiadosťou odovzdať ich kongresu a čo je ešte krajšie, v duchu hesla Buduj vlasť, posilniš mier, hlásili splnenie mnohých záväzkov na počesť tohto kongresu.

Zvolenski pracujúci Hydrostavu hlásia napr. odpracovanie mierových smien a pracujúci blanských závodov hlásia odpracovanie mierovej smeny v hodnote 65 miliónov korún. A takých splnených záväzkov niesli delegáti na kongres celý rad.

Mierové nadšenie koncom roka 1953 prekročilo aj hranice ČSR. Mám v ruke vtedajší časopis českej a slovenskej menšiny vo Viedni. Volá sa Viedeňské menšinové listy, orgán Združenia Čechov a Slovákov v Rakúsku. Na jeho prvej strane 13. decembra 1952 čítame: „Krajanja do radov viedenského obyvateľstva na počesť Kongresu národov na obranu mieru!“ Alebo: „V nedeľu 14. XII. v sále Lustspieltheater o 10. hodine bude veľká manifestácia českej a slovenskej menšiny za mier, za šťastný život“. Oznamuje sa tu, že na manifestácii prehovoria Anežka Hodinová-Spurná, Alexander Horák, katolícky kňaz-poverenik, Emil Zátapek, olympijský víťaz a svetový rekordér a Marie Jindrová, pracovníčka JRD. Bude premietnutý aj film Zajtra sa bude tancovať všade.

Ani pracujúci Viedne nespali. Usporiadali 13. decembra obrovskú manifestáciu na počesť delegátov národov. Tisíce osôb sa zúčastnili na Schwarzenburgovom námestí a pohli sa pochodom smerom na viedenský parlament. Na tribúne sme videli predsedu Svetovej rady mieru, Fréderica Joliotu Curieho, čínskeho delegáta Kuo Moža, Johna Bernala, podpredsedu Svetovej rady mieru, Alexandra Kornejčuka, Jeana Laffita, generálneho tajomníka Svetovej rady mieru a zástupcov Rakúskeho mierového výboru. Sprievod trval dve hodiny. Viedenski pracujúci niesli transparenty a mávačky s nápismi Frieden a boli pozdravovaní množstvom divákov, stojacich na chodníkoch. Táto manifestácia v de-

cembrový večer v mnohom pripomínala varšavské ulice v novembri pred dvoma rokmi, ožiarené dažďom svetlometov s transparentmi poľských obrancov mieru v mnohých svetových rečiach. Transparenty vo Viedni mali nápisy: „Viedeň víta kongres národov“, „Nechceme viac studenú vojnu“, „Mier a priateľstvo medzi národmi“, „Posilniš mier znamená zabezpečiť prácu“. Medzi rečníkmi sa vystriedali Helwet Johnson, Wilhelm Elfes, Jean Paul Sartre a generál Galdon.

Viedeňské ulice už mali silný predvianočný charakter.

Čestné predsedníctvo Kongresu národov bolo zostavené z osobností všetkých profesií ako lekárov, inžinierov, umelcov, obchodníkov, športovcov, robotníkov, roľníkov atď. Poslalo v mene rakúskeho ľudu dojemné posolstvo na privítanie delegátov, podpísané 312 osobnosťami: „Sme šťastní, že môžeme u nás privítať zástupcov všetkých národov, náboženských a spoločenských združení. Ich stretnutie vo Viedni môže podstatne prispieť k tomu, aby nedôvera, strach, ktoré dnes ohrozujú vzťah štátov a ľudí, boli prekonané rozumom a svornosťou.“

Na Kongrese národov bol aj pohreb. 13. decembra sme sa dozvedeli, že delegát brazílskych odborov Joachim Teixeira, ukonaný dlhou cestou, dostal ťažký srdcový záchvat a po prevezení do nemocnice zomrel. Bol členom pracovného súdu a eminentnou osobnosťou odborárskeho a politického života Brazílie. Teda začiatok kongresu bol poznačený smútkom, rozlúčkou s jedným z významných obrancov mieru Južnej Ameriky. V rozlúčkovej reči Izabella Blumová zdôraznila: „Dnes ráno dotkli srdce človeka, ktoré bolo odané pracujúcim Brazílie a v obrane mieru celému svetu... Vzdávame poklonu tomuto bojovníkovi, ktorý do konca svojho života pracoval za mier.“

Nechceme túto spomienku na Kongres národov zakončiť touto smutnou udalosťou, ale chceli sme aj ňou ukázať, že mier má nielen svojich bojovníkov, ale aj svojich mučeníkov. Ich život, utrpenia a smrť je veľkým kapitálom, ktorý musí priniesť svoje úroky.

Viedeň pred Vianocami 1952... Európsky prístav na brehoch Dunaja. Okolie Viedne ešte nesie na sebe stopy poslednej vojny, ale jej hrdé domy obopínajú majestátnu katedrálu sv. Štefana, na ktorej okolí sú ešte stopy po bombardovaní. Ale prevláda tu predsa bohatstvo umenia a ľudského tvorivého ducha. Mesto má široké ulice v harmonickom súlade. Je práve obdobie sviatku sv. Mikuláša a Vianoc, čo dáva osobitné čaro obchodom, okolo ktorých sa hromadia rozradostnené tváre detí. Podniky a závody sú ozdobené zástavami, plagátmi a nápismi oslavujúcimi mier.

Ak sa dnes myslie všetkých stotočných ľudí obracajú s rozhorčením proti tým, ktorí svojou nešťastnou vojnovou politikou robia prekážky všetkým rozumným a ľudským návrhom na mierové riešenie medzinárodných sporov dohodami a mierovou cestou, posilňuje ich vedomie, že vec mieru, ktorá je posvätená toľkou prácou, námahami a obeťami, čo jasne ukázal viedenský Kongres národov, nemôže zostať neplodná a neúčinná, ale musí priniesť svoje zaslúžené ovocie.

Kronikár

8. SV. TELESFOR (125—137) — rodom Grék. Za jeho pontifikátu sa vzbú- rili palestínski Židia vedení Šimonom Bar-Kochbom. Cisár Hadrián toto po- vstanie potlačil veľmi krvavo, zničil Jeruzalem, na Golgote dal postaviť chrám Venušín, Židov z Palestíny vysťahoval. Sv. Telesfor bol zabitý pri Ríme a po- chovaný vedľa sv. Petra vo Vatikáne. Jeho sviatok je 6. januára.

9. SV. HYGIN (137—140) — učený syn aténskeho filozofa a možno i sám filozof. Ustanovil, aby pri krste a birmovaní bol vždy jeden krstný otec. Zomrel mučeníckou smrťou a bol pochovaný vo vatikánskej hrobke. Jeho sviat- ok je 11. januára.

10. SV. PIUS I. (140—155) — bol to rímsky kňaz. Údajne jeho bratom bol Hermas, ktorý nám zanechal knihu Pastier Hermas. Sv. Pius bol korunovaný mučeníctvom za prenasledovania Marka Aurélia. Jeho sviatok je 11. júla.

11. SV. ANICÉT (155—167) — bol to kňaz sýrskeho pôvodu. Tohto biskupa navštívil učenec Hegesip, ktorý zbieral kresťanské dejiny, potom asi r. 156 biskup smyrniansky sv. Polykarp, žiak apoštola Jána a tiež filozof sv. Justín, ktorý bránil Cirkev proti pohanom. Sv. Polykarp a sv. Justín zomreli ako mu- čenici. Smrťou mučeníckou zomrel aj sv. Anicét a bol pochovaný vo Vatikáne. Jeho sviatok je 17. apríla.

12. SV. SOTER (167—175) — rímsky kňaz. Bol veľmi štedrý a pomáhal i cirkvám v Korinte a Antiochií a iným. Zomrel na popravisku a bol pochovaný vo vatikánskej hrobke. Jeho sviatok je 22. apríla.

13. SV. ELEUTÉR (175—189) — za jeho pontifikátu bolo veľké prenasledo- vanie Cirkvi v Lyone, kde bol umučený starý biskup sv. Pothin, chlapec Pon- tik, dievča sv. Blandína a iní. V Ríme bol popravený kresťanský filozof Apollo- nius. — I biskup Eleutér zahynul katovou rukou a bol pochovaný v biskup- skej hrobke vo Vatikáne. Jeho sviatok je 26. mája.

14. SV. VIKTOR I. (189—109) — rodom Afr. čan, rímsky kňaz. Akou smrťou zomrel, nevieme, avšak počíta sa medzi mučeníkov. Pochovali ho v biskupskej hrobke vo Vatikáne. Jeho sviatok je 28. júla.

15. SV. ZEFIRÍN (199—217) — pravdepodobne pochádzal z rodiny oslobo- dených otrokov. Bol to človek prostý bez knižného vzdelania. Radcom mu bol kňaz Kalixt, ktorý sa stal aj jeho nástupcom. Kalixt vytvoril podzemný rímsky cintorín, zvaný Kalixtove katakomby. Tohto biskupa navštívil asi r. 212 riadi- tel katechetickéj alexandrijskej školy Origenes, kňaz jeden z najučennejších, akí kedy boli. Vo veľkom prenasledovaní Cirkvi v časoch biskupstva sv. Zefi- rína bol umučený sv. Perpetua a Felicita. Zefirín bol prvý pápež, ktorý bol pochovaný v Kalixtovom cintoríne — katakombách. Jeho sviatok je 26. au- gusta.

16. SV. KALIXT (217—222) — vyrástol ako otrok, bol väznený, potom od- sádený do bani na Sardínii, a keď bol oslobodený prispomiením biskupa Viktora I., biskup Zefirín ho vzal za správcu cintorína, a potom za svojho radcu. Po smrti biskupa Zefirína bol zvolený za rímskeho biskupa. Proti nemu vystúpil rímsky kňaz Hipolyt, ktorý sa dal sám vyhlásiť za rímskeho biskupa (217— 235). Bol to prvý vzdoropápež. Avšak za rímskeho biskupa bol ostatnými biskupmi a väčšinou rímskych kresťanov uznávaný Kalixt. Medzi rôznymi vý- čitkami, ktoré proti Kalixtovi postavil vzdoropápež Hipolyt, bolo i to, že bol mierny k hriechom, že likvidoval doživotné vyobcovanie z Cirkvi za spácha- nie niektorých ťažkých hriechov, že uznával tajné sobáše šľachtičen s mužmi nižšej spoločenskej triedy, slobodných s otrokmi. Avšak týmto Kalixt urobil prvý veľký krok k odstráneniu otroctva a cirkevným zákonom umožnil kres- ťanom sobáše, ktoré štátne zákony zakazovali. Biskup Kalixt bol utopený v studni a zahádzaný kameňmi. Kresťania ho pochovali ako mučenika. Jeho sviatok je 14. októbra.

17. SV. URBAN I. (222—230) — bol biskupom za vlády Alexandra Severa. Nevie sa, či zomrel smrťou prirodzenou alebo ako mučenik. Bol pochovaný v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 25. mája.

18. SV. PONCIÁN (230—235) — vzdoropápež Hipolyt účinkoval i v období pápeža Ponciána. Avšak v prenasledovaní vedenom Maximínom, obaja biskupi boli uväznení a odvezení do vyhnanstva na ostrov Sardíniu. Tam sa zmierili a Hipolyt vyzval svojich stúpencov, aby sa pripojili k ostatným veriacim Rí- ma, čo sa aj stalo. Poncián, keď videl, že z vyhnanstva nemôže riadiť Cirkev, r. 235 sa zriekol biskupského úradu. Bolo to prvé odstúpenie pápeža v de- jinách Cirkvi. Poncián na to v mukách zomrel. S ním zomrel ako mučenik aj Hipolyt. Keď nastal pre kresťanov pokoj, neskorší pápež Fabián preniesol ostaťky oboch mučeníkov, Ponciána a Hipolyta, do Ríma. Ponciána pochovali v pápežskej hrobke v Kalixtových katakombách, Hipolyta na inom cintoríne. Sviatok sv. Ponciána je 19. novembra, a sv. Hipolyta v deň jeho prevezenia do Ríma, 13. augusta. Teda, pápež a vzdoropápež, sú v Cirkvi svätými, pretože Hipolyt svojou mučeníckou smrťou napravil hriech prvého rozkolu.

19. SV. ANTER (235—236) — rodom Grék — bol rímskym biskupom ešte za života predošlého biskupa sv. Ponciána. Bol zo stavu otrockého. Jeho úrad trval len asi 40 dní a bol za prenasledovania umučený. Jeho sviatok je v deň jeho smrti 3. januára.

20. SV. FABIÁN (236—250) už druhý rímsky biskup vybraný ešte za života biskupa Ponciána, ktorý bol vo vyhnanstve a biskupstva sa zriekol. Údajne bol roľníkom. Za jeho pontifikátu nastalo veľké prenasledovanie kresťanov za cisára Decia. Biskup Fabián bol zatknutý medzi prvými a popravený mečom 20. 1. 250. Bol pochovaný v pápežskej hrobke v katakombách Kalixtových. Jeho sviatok je 20. januára.

Salaš v pahorkovitom kraji. Bača a valach už nahnali stádo do košia- ra a zasadli si k večeri. Práve si zajedali chutný ovčí syr, keď začuli že psi vonku brechajú. Spôčiatku ne- venovali tomu pozornosť a jedli po- kojne. Ale psi brechali čoraz viac akoby sa blížili vlk alebo zlodej. Vl- kov tu nechýrovať a zlodej by tak skoro nešiel, — poznamenal bača.

— Nože, pozri sa, prečo tak bre- šú, — povedal valachovi.

Valach vyšiel do tmy a zavolá na psov. Tie na chvíľu stíchli a valach sa pýta:

— Kto tam?

— Ja, Miško, — odveti mu známy hlas — idem k vám a psi ma nechcú pustiť.

— Poď, neboj, psi ma poslušnú, neublížia ti.

Miško vošiel na salaš a bača i valach vyvalili naňho oči, čo tu v takom čase hľadá. Veď pracuje vo veľkomeste, v neďalekej obci má ro- dičov, čo ho tu prinieslo?

Miško porozumel otázke v ich očiach a riekol:

— Hneď vám vysvetlím, čo tu hľa- dám. Ale najprv mi dajte trochu sy- ra i chleba, som hladný a vyčerpa- ný.

Keď si zajedol a odpočinul, pustil sa do rozprávania.

— Ako viete, žijem vo veľkomeste. Zarábam dobre. Pracujem so skupi- nou mladých šuhajov, s ktorými sa cítim výborne. Všetko šlo dobre, až kým jeden nepovedal: Vezmime pod- nikové auto, poďme na výlet do ne- ďalekého kúpeľného mesta. Mýšlien- ka sa nám zapáčila. Šli sme podni- kovým autom načierno na výlet. Tam sme sa zabavili, vypili a podgu- ráženi vracali sa v noci domov. No, pri návrate sme mali nehodu, auto sme doriadili. Boli sme postavení pred súd, dostali po polroka a náhra- du škody. Včera som dostal povola- nie k nástupu trestu. Vzal som penia- ze, nasadol na rýchlik a hýbaj skryť sa. Nevedel som kde, ale po chvíli mi svitlo, že tu by to bolo najbezpeč- nejšie a tak som tu.

— No, hej synku, ale my ťa tu stále držať nemôžeme, povedal bača z obavy, aby z toho nemal patáľu.

— Nebojte sa, strýčko, — odvetil Miško, — o pár dni bude voľba pre- zidenta, príde amnestia a trest sa mi odpusti.

Na druhý deň valach Jožo bol v de- dine pre zásoby a tam sa dozvedel, že u Miškových rodičov boli prisluň- níci VB. Miškovi prešli zimomriavky po chrbte, ale na salaši sa cítil bez- pečný. Aby sa zavďačil svojim hos- titeľom, po troch dňoch im povedal:

— Je máj, ale je chladný, každú noc mráz. Poďme do blízkej dediny, vypijeme si, zohrejeme sa.

Návrh sa páčil i bačovi i valacho- vi. Keď nahnali stádo do košiaru, ne- chali psov strážiť a sami šli do ne- ďalekej dediny do krčmy. Tam si sadli za stôl a pili. Chutilo im, vylie- vali do seba pohárik za pohárikom. A boli by pili i ďalej, ale hostinský povedal, že už je záverečná. Keď vstali od stola, zbadali, že sa tackajú,

noby sa pod ním podlamujú. Pustili sa cestou na salaš. Tu sa však nedržali pospolu, každý išiel, ako vládol. Bača s valachom došli a fahli si spať. Bolí presvedčení, že Miško dôjde neskôršie. Až ráno, keď sa zobudili, zistili, že Miška niet. Teraz už boli triezvi a zľakli sa. Vyšli von a všade prizemný mráz. Zmocnila sa ich zlá predtucha. Ponáhľali sa a čoskoro ho našli. Bol skrehnutý a bezvedomí, ale ešte dýchal. Valach zabehol do dediny a telefonicky zavolať sanitku. Onedlho bola tu s lekárom. Miška naložili a odviezli do okresnej nemocnice. Tam zistili také prechladnutie obličiek, že prestávajú pracovať. Miškov život visel na vlásku. Dva dni ležal v bezvedomí. Teraz o tom vedel každý. Prišli k nemu ustráchaní rodičia, súrodenci, príbuzní i priatelia. Medzitým rodičov zas navštívili príslušníci VB a oznámili im, že Miško ozaj dostal amnestiu.

— Žalár mu už nehrozí, — odpovedala ubolená matka so zloženými rukami, — ale hrozí mu hrob.

Konečne lekárom sa podarilo dať Miškove obličky do riadneho chodu, ale musel zostať ešte dlho v nemocnici. A trvalé následky mu zostali. Predpisali mu prísnu diétu, varovať sa každého alkoholu a nachladnutia. Odttedy sa viac pálenkou nezohrieval.

Áno, kto sa zohrieva pálenkou, zmrzne.

Dr. Ján Bubán

NOVÝ BLAHOŠLAVENÝ

Medzi novými blahosladenými, ktorých vyhlásil Svätý Otec v nedeľu 23. mája, je aj P. Peter Donders, redemptorista, apoštol Indiánov, černochov a hlavne malomocných.

Bl. Peter Donders narodil sa roku 1809 v Tilburku v Holandsku. Od detstva pociťoval kňazské povolanie, ale pre chudobu rodičov nemohol študovať. Svoju túžbu mohol realizovať až ako 22-ročný. Začal ako sluha, ale napokon po desiatich rokoch prípravy r. 1841 bol vysvätený na kňaza. Po roku odišiel do misií, do vtedajšej holandskej kolónie Guajany (Surinam) v južnej Amerike. Staral sa nielen o dvetisíc usadlíkov, ale aj o domorodé obyvateľstvo a o otrákov na plantážach, o skutočnú zmiešanú národov: bielych, farebných, Holanďanov, Nemcov, Portugalcov, Čiňanov atď. Jeho duch obetavosti sa prejavil najmä r. 1843, keď na ostrove Paramaribo vypukla cholera, a r. 1851, keď sám bol postihnutý ešte ťažkou epidémiou, žltou horúčkou.

R. 1856 sa prihlásil za kaplána do strediska pre malomocných v Batavii, kde s dvoma krátkymi prestávkami pracoval tridsať rokov. Ako najstarostlivejší otec posluhoval týmto nešťastníkom, sám zametal izby, čistil a upravoval lôžka, obväzoval i tie najodpornejšie vredy, pral bielizeň... Boh ho odmenil aj tým, že medzi malomocnými nebol vážnejšie choroby. Za celý čas nebol ani raz v rodnom Holandsku — nevedel sa odlúčiť od svojich drahých chorých.

21. SV. KORNÉLIUS (254—253) — bol zvolen za biskupa až po 14 mesiacoch po smrti biskupa sv. Fabiána, pretože bolo prenasledovanie. Avšak kňaz Novacián vyvolal nepokoj a jeho prívrženci ho zvolili za biskupa (251—258). Je to už druhý v poradí rozkolnícky vzdoropápež. Bol to rozkol osobný. V prenasledovaní Kornélius bol chytený a umučený. Kresťania ho pochovali v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 16. septembra.

22. SV. LUCIUS I. (253—254) skoro po zvolení bol poslaný do vyhnanstva, a po návrate zomrel. Bol pochovaný v krypte Lucinovej. Jeho sviatok je 4. marca.

23. SV. ŠTEFAN I. (254—257) — rímsky kňaz. Za jeho pontifikátu bolo ťažké prenasledovanie Cirkvi za cisára Valeriána. Medzi prvými popravenými bol biskup Štefan I., popravený s niekoľkými členmi svojho duchovenstva. Bol pochovaný v katakombách Kalixtových. Jeho sviatok je 2. augusta.

24. SV. SIXTUS II. (257—258) — bol Grék z Atén a bol diakonom biskupa Štefana I. Bol chytený, keď slúžil Službu Božiu a bol na mieste sťatý. S ním boli zabíť jeho štyria diakoni. V Kartágu bol vtedy sťatý sv. Cyprián. Sv. Sixtus bol pochovaný v pápežskej hrobke v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 6. augusta.

25. SV. DIONÝZ (260—268) — zvolený až po 11 mesiacoch od smrti pápeža Sixta II. Bol to učený kňaz. Zomrel smrťou prirodzenou a bol pochovaný v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 26. decembra.

26. SV. FÉLIX I. (269—274) — nevieme, akou smrťou zomrel. Pochovaný bol asi v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 30. mája.

27. SV. EUTYCHIANUS (275—283) — pochoval 342 mučeníkov a sám zomrel tiež ako mučeník. Bol pochovaný v Kalixtových katakombách. Jeho sviatok je 8. decembra.

28. SV. KÁJUS (283—296) — bol pôvodom z Dalmácie a údajne aj príbuzným cisára Diokleciána. Zomrel mučeníckou smrťou.

29. SV. MARCELÍN (296—304) — Riman. V jeho dobe kresťanstvo bolo už veľmi rozšírené. V niektorých mestách už kresťania mali väčšinu, alebo aspoň polovicu obyvateľstva. Kresťanské chrámy sa stavali verejne, kresťania boli v úradoch a vo vojsku. Cisár sídlil nie v Ríme, ale v Nikodémii. A tam sa odrazu začalo prenasledovanie Cirkvi. Bol umučený nikodémsky biskup Antim. Rímsky biskup Marcelín sa skrýl, ale bol nájdený a popravený 24. októbra 304. Prenasledovanie šlo celou Rímskou ríšou. Kresťania pochovali biskupa Marcelína na cintoríne sv. Priscilly. Jeho sviatok je 26. apríla.

Archeológovia v katakombách našli náhrobky mnohých rímskych pápežov, kde je uvedený ich meno a titul „biskup“. Preto sme aj my tu dosiaľ menovali rímskych pápežov biskupmi. Titul „pápež — otec“ je neskorší. Prvý raz týmto titulom nazýva Tertulián biskupa Kalixta. V prvých storočiach „pápež“ sa hovorilo všetkým biskupom, ba aj prostým kňazom, tak ako teraz „otče, otec“. A tu na náhrobku vidíme, že rímsky biskup prvýkrát je nazvaný pápežom.

30. SV. MARCEL I. (307—309) — z dôvodov ťažkého prenasledovania až o štyri roky po smrti predošlého pápeža bol zvolený nový pápež v osobe Marcela I. Aj tento pápež bol uväznený a skoro zomrel. Bol pápežom 7 mesiacov a 20 dní. Jeho sviatok je 16. januára.

31. SV. EUSEBIUS (309) — taktiež uväznený na Sicílii, kde zomrel 17. augusta 309. Bol pápežom len 4 mesiace. Jeho ostatky boli prevezené do Ríma a pochované v krypte Kalixtovho cintorína. Sviatok sv. Eusébia, mučeníka je 26. septembra.

32. SV. MILTIADES (MELCHIADES) (311—314) — bol zvolený až o dva roky po smrti sv. Eusébia. Bol to Afričan. Dožil sa Milánskeho ed'ktu, ktorým cisár Konštantín Veľký r. 313 dal slobodu Cirkvi. Je to prvý pápež, ktorý žil v Lateráne. Lateránsky palác bol cisárskym majetkom. Tento palác cisár Konštantín Veľký daroval pápežovi, palác bol premenený na baziliku a pri bazilike bolo aj sídlo pápeža. Do toho času pápeži bývali väčšinou na periférii Ríma v rôznych miestach a domoch veriacich. Pápež Miltiades riadil Cirkev 2 roky a 6 mesiacov. Hoci nezomrel ako mučeník, avšak pretože v predošlých prenasledovaniskch veľa trpel. Cirkev ho považuje za mučeníka. Bol pochovaný na Kalixtovom cintoríne. Bol posledným pápežom, ktorý bol pochovaný v katakombách. Jeho sviatok je 10. decembra.

R. 1865 požiadal o prijatie do kongregácie Najsvätejšieho Vykupiteľa — bolo to z lásky k m'siám a malomocným. Jeho blahorečenie spadá do roku 250. výročia kongregácie Najsvätejšieho Vykupiteľa. Podľa zakladateľa rehoľa sa má venovať tým najopustenejším. To bol aj program nového blahosladeného. Miloval chudobných ako Ježiš Kristus, hľadajúc do všetkých síl a všade nesmrteľné duše. Krátko pred smrťou napísal svojmu spolubratovi do Holandska: „Som tu už 43 rokov a neopustil som m'siu ani na jediný deň, a ani by som nechcel opustiť. Kiežby ma tu nechal dobrý Pán Ježiš aj umrieť.“

Pán splnil jeho želanie — P. Peter Donders umrel v Batavii v Suriname

14. januára 1887. Jeho príklad ukazuje, že hodnota ľudského života nie je v uspokojovaní sebeckta, ale v službe druhým.

15. januára r. 1783 — pred 200 rokmi — v Brezne nad Hronom sa narodil PhDr. DANIEL KMEŤ, kňaz, hvezdár a matematik (umrel r. 1825).

— — r. 1813 — pred 170 rokmi — v Nových Zámkoch umrel ANTON BERNOLÁK, kňaz jazykovedec, prvý kodifikátor slovenského spisovného jazyka, zakladateľ Slovenského učného Tovarišstva, spisovateľ (nar. r. 1762).

Sväté písmo Starého zákona

Z Knihy pôvodu

Kniha pôvodu — je prvou knihou Svätého písma Starého zákona a tiež prvou z Piatich kníh Mojžišových. Kniha pôvodu podáva opis stvorenia sveta a ľudstva vo všeobecnosti, dejiny počiatkov ľudského pokolenia a dejiny patriarchov. Autorom Piatich kníh je Mojžiš, najväčšia postava starozákonných dejín, prorok, muž Boží. Toto rozumieme tak, že prvotným autorom je Duch Svätý a Mojžiš je len autorom druhoradým, to znamená, že Mojžiš napísal len to a len tak, ako to Duch Svätý zamýšľal.

Stvorenie sveta

Na počiatku¹ stvoril Boh nebo a zem. Zem však bola pustá a prázdna a tma bola nad priepastou a Duch Boží vznášal sa nad vodami.

Dielo prvého dňa. — I riekol Boh: „Buď svetlo!“ a bolo svetlo. A Boh videl, že je svetlo dobré, i oddelil svetlo od tmy. A Boh nazval svetlo dňom a tmu nazval nocou. A nastal večer a nastalo ráno, deň prvý.

Dielo druhého dňa. — Potom riekol Boh: „Buď obloha v prostriedku vôd a staň sa delidlom medzi vodami a vodami!“ I učinil Boh oblohu a oddelil vody, ktoré boli pod oblohou, od vôd, ktoré boli nad oblohou. A stalo sa tak. A Boh nazval oblohu nebom. A nastal večer a nastalo ráno, deň druhý.

Dielo tretieho dňa. — Potom riekol Boh: „Vody, ktoré ste pod nebom, zhromaždíte sa na jedno miesto a ukáž sa sucho!“ A stalo sa tak. A Boh nazval sucho „zemou“ a zhromaždište vôd nazval „morom“. A videl Boh, že je to dobré. I riekol Boh: „Zem, vyžeň trávu, rastliny, s plodom semena a plodonosné stromy, prinášajúce plody, v ktorých je ich semeno, podľa svojho druhu, na zemi!“ A stalo sa tak. Zem vyhnala trávu a rastliny, s plodom semena podľa svojho druhu i stromy, prinášajúce ovocie, v ktorom je ich semeno podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. A nastal večer a nastalo ráno, deň tretí.

Dielo štvrtého dňa. — I riekol Boh: „Buďte svetlá na nebeskej oblohe na rozdeľovanie medzi dňom a nocou! A buďte na znamenia pre doby, dni a roky! I buďte svetlami na nebeskej oblohe, aby ste osvetľovali zem!“ A stalo sa tak. A učinil Boh dvoje veľkých svetiel, väčšie, žeby vládlo dňom, a menšie, žeby vládlo nocou, a aj hviezdy. A umiestnil ich na nebeskej oblohe, aby osvetľovali zem a aby vládli dňom a nocou a oddelovali svetlo od tmy. A videl Boh, že je to dobré. A nastal večer a nastalo ráno, deň štvrtý.

Dielo piateho dňa. — I riekol Boh: „Hemžite sa, vody, množstvom živých tvorov, a okridlené tvory, lietajte ponad zem na nebeskej oblohe!“ A Boh stvoril veľké morské zvieratá a všetky živočíchy, čo sa len hýbu, ktoré sa vo vode hemžia podľa svojho druhu, ako i všetky okridlené lietajúce tvory podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré. A požehnal ich Boh a riekol: „Plodte sa a množte sa a naplňte morské vody, aj vtáctvo nech sa rozmnožuje na zemi!“ A nastal večer a nastalo ráno, deň piaty.

Dielo šiesteho dňa. — Potom riekol Boh: „Zem, vydaj živé bytosti podľa svojho druhu: dobytok, plazy a divú zver podľa svojho druhu!“

A stalo sa tak. A učinil Boh divú zver podľa svojho druhu, dobytok podľa svojho druhu i všetky plazy podľa svojho druhu. A Boh videl, že je to dobré.²

Nato riekol Boh: „Učiniťme človeka na náš obraz, nám podobný! Nech vládne nad rybami mora i nad vtáctvom neba i nad dobytkom a divou zverou a nad všetkými plazmi, čo sa po zemi plazia!“

A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na obraz Boží stvoril ho,³ muža a ženu stvoril ich.

A požehnal ich Boh a riekol im: „Plodte sa a množte a naplňte zem! Podmaňte si ju a panujte nad rybami mora, nad vtáctvom neba a nad všetkou zverou, čo sa na zemi hýbe!“

Potom Boh riekol: „Hľa, dávam vám všetky rastliny, s plodom semena, na povrchu celej zeme a všetky stromy, majúce plody, v ktorých je ich semeno: nech sú vám za pokrm! Všetkým zverom zeme a všetkému vtáctvu neba i všetkému, čo sa na zemi hýbe, v čom je dych života, (dávam) všetku zelenú trávu.“ A stalo sa tak. A Boh videl všetko, čo bol učinil, a hľa, bolo to veľmi dobré. A nastal večer a nastalo ráno, deň šiesty.

Takto boli ukončené nebo a zem a všetky ich voje. A v šiesty deň skončil Boh svoje diela, ktoré bol učinil. V siedmy deň však odpočíval od všetkých diel, čo bol Boh stvoril a učinil.⁴ Taký je pôvod neba a zeme, keď boli stvorené.⁵ (Gen. 1, 1—31; 2, 1—4a)

1. „Na počiatku“, rozumej na počiatku času, na začiatku Božej činnosti navonok. Predtým nejstvovalo nič, okrem Boha. „Stvoril“, t. j. urobil z ničoho. „Nebo a zem“ zn. svet, vesmír.

2. Mojžiš nám tu nechce podávať vedecké vysvetľovanie o vývine sveta, aj keď zachováva prirodzenú následnosť, vzostupný ráz, ako ho vyžadujú vedy. Preto nemáme v Biblii hľadať vedecké rozuzlenie a vysvetlenie poradia vzniku jednotlivých vecí. Tieto slová písal Mojžiš nie pre vedu, ale pre spásu ľudí. Jeho úmyslom bolo prízvukovať, že všetko, aj najväčšie viditeľné veci, sú od Boha.

3. Človek je obrazom Božím podľa nesmrteľnej duše, čiže podľa rozumu a slobodnej vôle. Boh dáva človekovi nadvládu nad všetkým tvorstvom a toto je dôsledkom skutočnosti, že človek je podľa duše prirodzeným obrazom Boha.

4. Boh tvoril mimo času, v okamihu. Ale ľudom to ťažko pochopí, preto svätopisec opisuje Boha ako človeka, ktorý koná svoju prácu cez deň. — Dielo šiestich dní môžeme však chápať aj o rozličných dlhých dobách, v ktorých za účinkovania Božieho sa utváral svet.

Avšak toto ohraničenie jednotlivých Božích diel dňami je úmyselne volené, lebo svätopisec šiestimi dňami Božej práce chce dať príklad svojim súkmeňovcom, aby za šesť dní pracovali a v siedmy odpočívali a zasvätili ho.

5. Učenie, ktoré podáva Mojžiš svojou rozpravou o stvorení sveta, dá sa zhrnúť do týchto bodov: 1. Mojžiš svojmu ľudu vstúpuje, že je len jeden Boh, ktorý všetko stvoril. 2. Boh z ničoho stvoril tento svet, a to jediným slovom, prejavom všemohúcej svojej vôle. 3. Najvznešnejším Božím dielom v tomto viditeľnom svete je človek. Človek je však stvorený, preto aj podriadený Bohu.

„Nejedzte z neho a ani sa ho nedotýkajte, aby ste nezomreli!“

V ten čas, keď Pán, Boh, učinil zem a nebo, nebolo ešte na zemi nijakého poľného krovia a ešte nepučala ani poľná tráva.² Potom Pán, Boh, utvoril z hliny zeme človeka a vdýchol do jeho nozdier dych života a tak sa stal človek živou bytosťou.³

Potom Pán vysadil na východe, v Edene, raj a tam umiestil človeka, ktorého bol utvoril. A Pán, Boh, dal vyrásť zo zeme stromom všetkých dru-

hov, na pohľad krásnym a na jedenie chutným, ako i stromu života v strede raja a stromu poznania dobra a zla.⁴

I vzal Pán, Boh, človeka a umiestil ho v raji Edena, aby ho obrábal a strážil. Pán, Boh, však takto prikázal človekovi: „Zo všetkých stromov raja môžeš jesť. Zo stromu poznania dobra a zla, z toho nejedz! Lebo v deň, keď by si z neho jedol, istotne zomrieš.“⁵

Potom riekol Pán, Boh: „Nie je dobre byť človeku samotnému. Nuž učiním mu pomocnicu, ktorá bude mu podobná.“ — Potom Pán, Boh, dopustil na Adama tvrdý spánok a keď zaspal, vybral mu jedno rebro a jeho miesto zaplnil mäsom. Nato z rebra, ktoré vybral Adamovi, Pán, Boh, utvoril ženu a priviedol ju k Adamovi.

Vtedy povedal Adam:

„Napokon, toto je kosť z mojich kostí
a mäso z môjho mäsa,
preto sa bude volať Mužena,
lebo z muža vzatá je.
Preto opustí muž otca svojho
a matku svoju
a príľne k manželke svojej
a budú jedným telom.“⁶

No had bol istivejší ako všetky poľné zvieratá, ktoré učinil Pán, Boh, a vravel žene: „Či naozaj povedal Boh: Nesmiete jesť z nijakého rajského stromu?“ A žena odpovedala hadovi: „Z ovocia rajských stromov môžeme jesť, ale z ovocia stromu, ktorý je v strede raja, nám Pán zakázal: „Nejedzte z neho a ani sa ho nedotýkajte, aby ste nezomreli!“⁷ — Tu povedal had⁸ žene: „Práve nezomriete, naopak, Boh vie, že v deň, keď budete z neho jesť, otvoria sa vám oči a vy budete ako Boh,⁹ poznajúci dobro a zlo.“ — A videla žena, že strom je na jedenie chutný, na pohľad krásny a na poznanie vábivý, nuž vzala z jeho ovocia a jedla, dala aj svojmu mužovi, čo bol s ňou, a on tiež jedol. I otvorili sa obom oči a spoznali. — A potom, keď počuli hlas Pána, Boha, ktorý sa za denného vánku prechádzal po záhrade, skryl sa i Adam i jeho žena pred Pánom, Bohom, medzi stromami záhrady.

I zavolať Pán, Boh, Adama a riekol mu: „Kde si? Jedol si azda zo stromu, z ktorého som ti zakázal?“ Tu odpovedal Adam: „Žena, ktorú si mi dal na pomoc, tá mi dala zo stromu a ja som jedol.“ Potom riekol Pán, Boh, žene: „Prečo si to urobila?“ A ona odpovedala: „Had ma naviedol, i jedla som“.

Tu riekol Pán, Boh, hadovi:

„Pretože si to urobil, prekliaty budeš medzi všetkým dobytkom a medzi všetkou poľnou zverou! Na bruchu plazíš sa budeš a prach zeme hltáš po celý svoj život. Nepriateľstvo ustanovujem medzi tebou a ženou, medzi tvojím potomstvom a jej potomstvom, o n o ti rozšliape hlavu a ty mu zraníš päť.“¹⁰

Žene zasa riekol:

„Veľmi rozmnožím tvoje strasti a tehotenstvá, v bolesti budeš rodiť deti.“

A riekol Adamovi: „Pretože si počúval hlas svojej ženy a jedol si zo stromu, o ktorom som ti prikázal: „Nesmieš z neho jesť“, tak:

Nech je pre teba prekliata zem, s námahou sa z nej živíť budeš, po všetky dni svojho života. Trnie

a bodľačie ti rodiť bude, a predsa ty máš jedávať poľné byliny. V potu svojej tváre budeš jedávať svoj chlieb, kým sa nevrátiš do zeme, keďže z nej si bol vzatý, lebo prach si a v prach sa obrátiš!“

A Pán Boh, vykázal ho z raja Edenu, aby obrábal zem, z ktorej bol vzatý. Ba vyhnať človeka a na východ od raja Edenu postavil cherubov a vyťasený ohňový meč. (Gen 2, 3.)

1. Tieto slová Pán Boh povedal v raji prvým ľuďom, ale sú platné navždy. Nejedzte z ovocia hriechu a ani sa ho nedotýkajte, aby ste nezomreli.

2. Tieto verše vzťahujú sa na čas, keď na zemi nebolo nijakého života.

3. „Pán utvoril z hliny človeka“, (ha adam). Teda už v mene človeka—Adama je označená látka, z ktorej pochádza ľudské telo. Tým sa chce naznačiť, že telo človeka je zo zeme a že je smrteľné. „A vdýchol do jeho nozdier dych života“, oživovacieho ducha. Toto druhé, z čoho sa skladá človek, okrem tela, je duša človeka, stvorená bezprostredne od Boha. Aj telo, aj duša boli stvorené Bohom, lenže telo už z jestvujúcej hmoty, hliny, duša však priamo—od Boha. Človek sa stáva živou bytosťou len skrze dušu. A dušou človek prevýši všetko viditeľné tvorstvo, dušou, ktorou sa človek pripodobňuje Bohu. Preto duša je viac než telo. „Človek“ po hebrejsky je „adam“, preto aj prvý človek si zachoval meno Adam.

4. „Strom poznania dobra a zla“ má svoje meno odtiaľ, že diabol sľuboval prvým ľuďom, že jeho ovocie dá im vedomosť, akú má Boh, a tiež odtiaľ, že keď prarodičia pre neposlušnosť a pýchu z neho jedli, prakticky poznali, ako je dobre Boha počúvať a ako je zle ho nepočúvať.

5. „Strom poznania dobra a zla“ je skúšobným kameňom prvých ľudí. Oni majú vládnuť na zemi, ale voči Bohu človek má byť poslušný. Kedykoľvek by prekročili príkaz poslušnosti a jedli by zo stromu, odnime sa im dar nesmrteľnosti a oni v tú chvíľu dostanú sa pod neúprosný zákon smrti. Slová „lebo v ten deň... zomrieš“ netreba chápať tak, že človek po hriechu hneď telesne zomrie, lež tak, že stratí život milosti.

6. Preto Boh stvoril z muža ženu, aby sa zväznilo, akým úzkym zväzkom sú spojení muž a žena v manželstve, a z toho dôvodu „opustí muž svojho otca a svoju matku“, teda v svete najdrahších a „príľne k svojej manželke“. Tieto slová vyslovuje síce Adam, ale vraví ich z Božieho vnuknutia.

7. Boh dovolil prarodičom jesť z ovocia všetkých stromov, okrem jedného, a to preto, aby človek poznal a uznal, že i keď je pánom a vlastníkom všetkých stvorených vecí, predsa nie je neobmedzeným pánom. Človek si má uvedomiť, že je závislý od Boha.

8. Pokušiteľ je tu diabol a navádza človeka k hriechu pod rúskom hada.

9. Diabol nepokúša naraz k hriechu, najprv sa vypytuje, potom Evu, (ktorá namiesto toho, aby utiekla pred diablom, dáva sa s ním do reči), istivými slovami chytá do svojich sietí: zapiera pred Evou Božiu pravdovravnosť: „Práve nezomriete... vy budete ako Boh...“ Eva podľahla pokušeniu. Podobne padáme do hriechu aj my.

10. Tento verš sa volá prvou blahozvestou, protoevanjeliom, praevanjeliom. Prejavuje sa tu Božia láska, ktorá prisľubuje žene raz víťazstvo nad diablom, a to skrze jej potomka, skrze Mesiáša. Potomkom ženy je Ježiš Kristus, a ženou je tá, čo porodila Krista, Panna Mária. Je to prvé radostné posolstvo spásy.

Tu vidíme, že človek je postavený pred dvojakú možnú voľbu: môže poslúchnuť alebo neposlúchnuť. To je výsada ľudskej slobody. Ale jeho sloboda ho robí aj zodpovedným za vlastné slobodné rozhodnutia.

Biskup Andrej Bačinský

(Dokončenie z min. čísla)

Tak na Spiši bolo veľa dedín východného obradu. Následkom rôznych udalostí veľká časť z nich bola latinizovaná, avšak ešte ostali aj dediny, ktoré si podržali svoj východný obrad. S nástupením biskupa Andreja Bačinského tieto farnosti sa ozvali tým viac, že spišský biskup Salbek snažil sa ich prinútiť k prijatiu latinského obradu. Preto dňa 25. júla 1780 vo farnosti Slovinky zišlo sa knazstvo Spiša a napísalo biskupovi Salbekovi protestné memorandum, protestujúc tým proti latinizácii ich veriacich. Na toto biskup Salbek farára v Slovinkách V. Jamborského suspendoval a poslal ho na nútené rekolekcie k otcom minoritom. Toto veľmi pobúrilo gréckokatolícke knazstvo na Spiši a keď 11. augusta 1786 prišiel do Prešova cisár Jozef II., vtedajší gr.-kat. kaplán farnosti Hodermark Michal Kaňuk, ktorý pekne rozprával po nemecky, oficiálne, ako delegát všetkého gr.-kat. knazstva Spiša oslil cisára, aby všetky spišské gr.-kat. farnosti boli pripojené pod právomoc mukačevského biskupa, kde pôvodne aj patrili.

Podobne bolo aj v Rožňavskom biskupstve. Aj na tomto území pôvodne bolo biskupstvo východného obradu na sídlisku Popy, ktorého dokumenty zhoreli v čase tatárského vpádu roku 1242, a úplne ho zničil kráľ Karol Róbert, ktorý ničil všetko, čo bolo východného obradu (Fejer, Wencel, Helységnévtár 1913).

Avšak niektoré farnosti boli podriadené aj biskupovi v Peremyšli (Przemysel v Poľsku).

Tak roku 1787 boli cisárskym dekrétom vrátené mukačevskému biskupovi farnosti na Spiši: Nižné Repaše, Helcmanovce, Hodermark, Kojšov, Lipník, Olšavice, Osturňa, Poráč, Slovinky, Torysky a Závadka so všetkými filiálkami, — ďalej farnosti: Kamienka, Jakubany, Litmanová, Jarabína a Sulín, všetky s filiálkami, ktoré spravoval biskup v Peremyšli, — a potom farnosti, ktoré spravoval biskup rožňavský: Gelnica, Remety, Švedlár, Vagendrišsel (Vondrišef), Žakovce, Pragendorf, Tegel, Mardetovo a Folkmár so všetkými filiálkami. Vtedy ešte vo všetkých týchto farnostiach boli gréckokatolícke chrámy. Žiaľ, okolnosti, ktoré na základe zmluvy o únii zakazovali budovať po dedinách chrámy východného obradu, menovať do dedín knazov, zapríčinili, že väčšina dedín Spiša ostala v rukách latinského biskupstva.

Tak biskup Bačinský znovu zjednotil uvedené farnosti v jednom biskupstve. Úspech biskupa Bačinského sa zakladal na vôli veriacich uvedených farností, ktorí vyjadrili svoju vôľu patriť k biskupstvu, ku ktorému patrili pôvodne od nepamäti.

Biskup A. Bačinský sa veľmi snažil aj o duchovné a kultúrne povznesenie eparchie. Súkromnú knižnicu biskupa Michala Olšavského (1743—1767), jedného zo svojich predchodcov, ktorú zanechal pre eparchiu, zväčšil o 1858 svojich kníh, takže eparchiálna bibliotéka už mala 2500 kníh a pri smrti biskupa Bačinského táto bibliotéka mala 9 tisíc kníh! Tu poznamenávame, že v tejto bibliotéke, ktorá teraz je vo fonde Užhorodskej štátnej univerzity, vedci našli veľmi cenné a zriedkavé knihy, aj inkanábuly, ktoré v jednom-dvoch exemplároch sú unikátmi na celom svete, alebo sú len v jednom exemplári. Avšak biskup Bačinský tiež posielal knihy na farnosti a tak utváral farské knižnice.

Biskup Bačinský tiež dal do poriadku eparchiálny archív, do ktorého sa snažil zbierať všetky dôležitejšie jestvujúce dokumenty, ktoré sa týkali našej eparchie!

Tento biskup tiež zaviedol disciplínu knazstva. Prikázal, aby dekanské synody zasadali dvakrát do roka. Zakázal knazstvu vstupovať do krčiem a vyzýval, aby alkohol nepoužívali ani vo svojej domácnosti! Povzbudzoval mládež k štúdiám a dával dobré štipendia študujúcim na univerzite, a to nielen na teologických fakultách, ale aj na ostatných. Napríklad, keď videl, že knaz Mankovič má maliarske schopnosti, poslal ho na štúdia do Viedne a dal mu štipendium. Tento sa neskoršie aj stal eparchiálnym maliarom. Udeľovaním odmiern biskup Bačinský tiež povzbudzoval schopných na písanie vedeckých prác.

V posledných rokoch svojho života biskup Bačinský uskutočnil svoju túžbu: postaviť stály Učiteľský ústav v Užhorode, ktorý nazval Pedagogická preparandia, čím sa veľmi pričínili do rozkvetu školstva v eparchii!

Roku 1804 biskup Bačinský vydal tlačou celú Bibliu, to zn. celý Starý a Nový zákon v cirkevno-slovanskej reči. Bola to veľká udalosť, pretože do toho času boli u nás len rukopisné knihy. Táto Biblia vyšla v 5 zväzkoch!

Tento biskup staral sa aj o úroveň kláštorov. Do kyjevskej Pečerskej lavry vyslal dvoch mníchov, aby tam študo-

vali pravidlá východného obradu! Nariadil, aby pri každom kláštore baziliánov boli odpustý každý rok. Žiaľ, nariadenie cisára Jozefa II. o likvidácii kláštorov poškodilo aj našu Cirkev, takže bolo likvidovaných 9 našich kláštorov z ktorých, napr. kláštor v Ugli hral významnú úlohu v dejinách našej eparchie.

Aj biskup A. Bačinský musel skladať prisahu vernosti v prítomnosti jägerského biskupa. Urobil to tri roky za sebou! A potom aj on nevydržal toto poníženie a zaprotestoval! Roku 1776 prostredníctvom nunciatúry obrátil sa na pápeža, aby bol od toho oslobodený, pretože to vyvoláva pohoršenie v eparchii a pre neho tiež je poníženie. Apoštolská Stolica vec uvážila a oslobodila biskupa Bačinského a všetkých jeho budúcich nástupcov od skladania „prisahy“. Roku 1779 bola daná propozícia, aby biskup Bačinský bol menovaný Iovským metropolitom. Ale proti tomu zaprotestovali maďarské úrady.

Abý mohol ľahšie spravovať veľkú eparchiu, biskup Bačinský vytvoril tri vikariáty: Maramorošský (v Maramor. Siboti), Sukmarský (v Sukmari, teraz Satumare v Rumunsku) a roku 1786 Košický, ktorý z príkazu cisára Františka I. bol preložený do Prešova a z ktorého neskoršie vznikla Prešovská eparchia!

Biskup Bačinský postavil požiadavky i voči knazstvu a kandidátom knazstva. Pastierskym listom vyzval knazstvo, aby dopĺňovalo svoje vedomosti. Stredné školy vtedy boli latinské, knazské deti vedeli dobre latinsky, ale nepoznali svoj obrad. Biskup Bačinský vyzval knazov, aby počuli kandidátov na knazstvo vo svojom obrade, čo bolo podmienkou prijatia na teologické štúdiá!

Zachoval sa rad biskupských listov Bačinského, ktoré svedčia o jeho vzdelaní, túžbe pozdvihnúť cirkev a veriacich. Celý svoj život biskup Bačinský zasvätil práci pre eparchiu. Neodchádzal z eparchie, cítil sa dobre len na území eparchie, v práci pre cirkev a veriacich, a vyrástal v očiach veriacich ako patriarcha cirkvi. Za veľmi veľa vecí mu vďačí naša cirkev.

Biskup Bačinský bol knazom neobyčajných schopností a zdá sa, že bol najvzdelanejším človekom Mukačevskej eparchie v jeho časoch. Dobu jeho biskupovania možno nazvať zlatou dobou v rozvoji eparchie.

Posledné dva roky svojho života biskup Bačinský bol slabý a chorý, takže takmer nevychádzal zo svojho bytu.

Biskup Andrej Bačinský zomrel 19. decembra 1809 v 77. roku života a bol pochovaný v krypte katedrálneho chrámu v Užhorode ako prvý náš biskup pochovaný v tej krypte. Spravoval eparchiu 36 rokov. V roku, keď zomrel v eparchii bolo 729 farností, 60 dekanátov, 11 arcidekanátov, vyše 800 knazov, 120 bohoslovcov a 560 472 veriacich. Rehoľa sv. Bazila Veľkého mala 7 kláštorov a 75 rehoľníkov!

Andrej Bačinský je veľký biskup našich eparchií. Svojimi veľkými činmi, tým že zabezpečil materiálne jestvovanie farností, knazstva, biskupa, povzniesol eparchiu duchovne a veriacich kultúrne, patrí mu titul Patriarcha našej Cirkvi, dôstojný svojich predchodcov.

SVÄTÝ MESIACA

TEODOZ VEĽKÝ

— Usmerni ma, Pane, na Tvoju cestu a pôjdem v Tvojej pravde! — šepkal si junák Teodoz, keď sa vydal na cestu z dediny Mogarion v oblasti Kapadócie do Jeruzalema. Na ceste sa stretával s biskupmi, knazmi, rehoľníkmi, ktorí šli do Chalcedonu, kde sa schádzal štvrtý všeobecný cirkevný koncil, aby posúdil učenie Dioskora a Eutychia. Keď išiel cez Antiochiu, rozhodol sa uvidieť Šimona stĺpnika, ktorý už desaťročia stál na stípe. Chcel od neho dostať požehnanie. Keď už bol neďaleko od stípa, počul, ako ctihodný Šimon volal:

— Dobre, že si prišiel, muž Boží, Teodoz!

Teodoz, keď počul svoje meno od človeka, ktorý ho nikdy nevidel, ani nepoznal, začudoval sa a padol na kolena až k zemi sa uklonil starcovi Šimonovi. Starec mu povedal, aby vyliezol na stĺp. Keď junák vyšiel, starac ho objal, pobozkal a predpovedal mu, že bude veľkým pastierom a veľa ľudí zachráni od pádu do hriechu. Predpovedal mu aj iné udalosti z jeho života, pozhnal ho a ho prepustil na ďalšiu cestu.

Junák, posilnený požehnaním ctihodného Šimona, došiel do Jeruzalema, uklonil sa svätým miestam a potom sa stal žiakom starca Lohhina, preberajúc od neho počiatky vedomosti k vedeniu dokonalého kresťanského života. A tento starac bol veľký slovom a životom...

Prešli roky, Teodoz poznal všetky kúty púšte, jeho meno ako spravodlivého bolo známe v celom kresťanskom svete. Bol už starcom, igumenom veľkého kláštora, ktorý vystaval sám so svojimi žiakmi.

Spočiatku ich bolo sedem. A prvá jeho náuka tým siedmim bola taká, že celá púšť sa zatriasla. Teodoz prikázal kopaf v kláštore hrob...

Kto chce začať žiť, aby dosiahol večnosť, pre toho niet užitočnejšieho, ako vryť do svojej pamäti myšlienku na smrť. Je to najvyššia múdrosť, — takto hovoria a veria starci púšte.

— Vykopte hrob, aby ste ho videli a tak pamätali na smrť a mali ju stále na očiach...

A keď bol hrob vykopaný, sivý pustovník Teodoz prišiel sa na neho pozrieť. Zastal pri hrobe.

— Vidím, deti, že hrob je hotový. Kto z nás bude prvý v ňom ležať? Hrob, stále otvorený, bude nám pripomínať, že zomrieme a že máme pamätať na spásu duše. Heslom každého z nás nech bude: „Pamätaj na smrť, vtedy nikdy nezhréšiš!“

Prvým Teodozovým kláštrom bola jaskyňa. A keď sa nazbieral veľký počet jeho žiakov, postavili si kláštor, pri ňom nemocnicu, starobinec, nocľaháreň pre pútnikov. A jeho kázne, pálili a očisťovali duše ako oheň:

— Prosim vás, bratia, pre lásku Pána Ježiša Krista, ktorý seba dal za naše hriechy, trochu dbajte aj pre naše duše, futujte hriechy nášho minulého života, vykročme do budúcej slávy Božej a jeho Syna, neostávajme v lenivosti a dobrý začiatok neodkladajme na zajtra, aby nás čas rozlúčenia s dušou nenašiel bez dobrých skutkov. Pretože daromne budeme plakať nad zle prežitým našim životom vtedy, keď už z pokánia nebude žiadneho užitku. Teraz je čas vhodný, teraz je deň spásy. Dnes Boh je pomocníkom pre tých, ktorí sa navrátia zo zlej cesty a vtedy bude prísny v otázkach na naše skutky, slová a myšlienky. A pred Ním nemožno nič zatajiť. Teraz sa tešíme z Jeho veľkej trpezlivosti a vtedy poznáme Jeho spravodlivosť. Na ktorý čas odkladáme volanie Kristovo, ktorým nás volá do svojho kráľovstva? Či nevytriezvieme? Nenavrátíme sa z tohto márneho života k dokonalosti evanjelia? Hovoríme, že prajeme si Nebeské kráľovstvo, avšak nestaráme sa o to, ako ho dosiahnuť.

Zachráňte sa, otcovia a bratia, zachráňte sa!

Teodoz bol tichý a pokorný, avšak keď bolo robené príkore mravom či viere. Teodoz bol horúcim ohňom...

Cisár Anastáz veľmi odporoval blud Eutychiev a Severov, ktorí odmietali rozhodnutie štvrtého všeobecného koncilu v Chalcedone. Vyňal pravoverných biskupov a nasadil bludárov, priťahoval do bludu hrozbou, iných udeľovaním vyznamenani a darmi. Rozhodol sa klamstvom pritiahnúť na svoju stranu aj Teodoza, stúp pravěj viery. Poslal Teodozovi peniaze, akoby na podporu chudobných, chorým, v skutočnosti však, aby prilákal k sebe Teodoza a s ním všetky kláštory Palestíny.

Teodoz peniaze prijal, aby cisára nepohneval, rozdelil ich, a keď cisár v nádeji, že si získal Teodoza, poslal k nemu poslov, aby sa vyjadril v otázkach viery, a podoprel Eutychia, — Teodoz zobral všetkých pustovníkov a tito poslali cisárovi túto odpoveď.

„Keď nám prichádza zvoliť si z dvoch jedno: alebo žiť ako otroci so súhlasom s nepravdou, alebo čestne zomrieť, držiac sa správnej vierouky svätých Otcov, vtedy, cisár, aby si vedel volíme smrť. Nové učenie neprijmeme, ale držíme sa náuky svätých Otcov... Vôbec nesúhlasíme nie preto, aby sme niečo povedali, ale ani pomyslief nechceme na niečo, čo by sa nezhodovalo s učením svätých všeobecných koncilov. Z nich prvý sa skvie tristoosemdesiatimi Otcami, ktorí vylúčili z Cirkvi Aria, pretože hlásal mylné učenie proti Synovi Božiemu. Druhý koncil v Carihrade odsúdil Macedónia, ktorý hlásal blud proti Svätému Duchu. Tretí koncil odovzdal anateme bludného Nestoria, ktorý šíril mylné učenie proti Presvätej Bohorodičke. Po nich štvrtý koncil v Chalcedone ústami šesťstotridsiaticich svätých Otcov vylúčil z Cirkvi Eutychia s Dioskorom a potvrdil apoštolskú vieru všetkých predošlých koncilov a cudzími pre Krista nazval všetkých tých, ktorí ináč učia. A učenie, ktoré sa protiví koncilom, neprijmeme, hoci by nás pálili ohňom, rúbali mečom, i keby sme boli nútení nie raz, ale viackrát umierať.“

Cisár, keď list prečítal, zahanbil sa a na určitý čas prestal prenasledovať pravoverných. Avšak po čase prikázal všade v chrámoch vyhlásiť blud Eutychia ako záväzné učenie viery. Keď sa Teodoz dočul, že toto majú vyhlásiť aj v jeruzalemskom chráme, odišiel do Jeruzalema. Bol už starý, slabý. Vošiel do chrámu, vyšiel na ambón a vyhlásil veriacim:

— Kto štyri všeobecné koncily neprijíma tak ako štyri evanjeliá, nech bude anatema!

Ani stúpenci Eutychia sa neopovážili protirečiť Teodozovi. A cisár, keď sa o tom dozvedel, prikázal odviesť Teodoza do vyhnanstva.

Vo vyhnanstve Teodoz nebol dlho. Cisár Anastáz zomrel roku 515. Po ňom nastúpil cisár Justin a Teodoz sa znovu vrátil do svojej púšte. A slávila púšť jeho zázraky. Vtedy Teodoz mal sto rokov. Jedného dňa mu priniesli list. Pisal mu pápež Agapet, chválil jeho vytrvalosť za pravú vieru a nazval ho vyznavačom a mučeníkom za pravú Kristovu vieru.

List pápeža bol i vyhlásením za svätého ctihodného Teodoza, ktorý skoro potom, keď predpovedal presne svoju smrť, prešiel do života večného. Bol rok 529. Teodoz mal 105 rokov. Deň 11. januára ostal dňom ctihodného Teodoza Veľkého.

Jeho telo pochovali v jaskyni, v ktorej začal svoj život na púšti, z ktorej ako horúci oheň poleteli jeho slová:

„Zachraňte sa, otcovia a bratia, zachraňte sa!“

17. januára r. 1883 — pred 100 rokmi — vo Viedni umrel JOZEF BOŽETECH KLEMENS, maliar, autor mnohých kostolných malieb a oltárnych obrazov (nar. r. 1817 v Lipt. Mikuláši).

18. januára r. 838 — pred 1145 rokmi — umrel sv. FRIDRICH, biskup, mučeník.

19. januára r. 1948 — pred 35 rokmi — v Martine umrel baťko JOZEF ŠKULTÉTY, filológ, literárny kritik a historik, správca Matice slovenskej (nar. r. 1853).

20. januára r. 288 — pred 1695 rokmi — umreli sv. FABIÁN a SEBASTIÁN, mučeníci.

21. januára r. 1823 — pred 160 rokmi — v Dolnej Strehovej (okr. Lučenec) sa narodil IMRE MADÁCH, maďarský básnik a dramatik (umrel r. 1864 v D. Strehovej).

22. januára r. 1788 — pred 195 rokmi — sa narodil GEORGE GORDON BYRON, anglický romantický básnik (umrel r. 1824).

31. januára r. 1673 — pred 310 rokmi — sa narodil sv. EUDOVÍT MÁRIA GRIGNON, francúzsky misionár.

— r. 1933 — pred 50 rokmi — umrel JOHN GALSWORTHY, anglický realistický spisovateľ a dramatik, nositeľ Nobelovej ceny (nar. r. 1867).

— r. 1888 — pred 95 rokmi — umrel sv. JÁN BOSCO, zakladateľ kongregácie saleziánov, autor populárnovedeckých a výchovných spisov (nar. r. 1815, kan. r. 1934). (ž)

SLOVO — mesačník gréckokatolíkov v ČSSR. Vydáva Spolok sv. Vojtecha Trnava v Cirkevnom nakladateľstve Bratislava. Šéfredaktor: Štefan Papp. Redakcia 040 01 Košice, Bajkalská 26/III/18 č. t. 886 94. Administrácia 890 21 Bratislava, Kapitulská 9. Č. t. 331 717 a 333 056. Index. č. 49618. Tlačia Duklianske tlačiarne, n. p., Prešov. Uzavierka časopisu je 2 mesiace pred vydaním čísla. Rukopisy nevraciam. Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu rukopisov. Rozširuje PNS, objednávky prijíma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS — Ústredná expedícia a dovoz tlače 884 19 Bratislava, Gottwaldovo nám. 6. Celoročné predplatné 24 Kčs, pre cudzinu 24 Kčs plus poštovné. Cena jednotlivého výtlačku 2 Kčs.